

LäksyHelppi -toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten kokemuksia Suomen Punaisen Ristin LäksyHelpistä

Pia Kalliokoski

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**LäksyHelppi -toiminnassa mukana olevien
vapaaehtoisten kokemuksia
Suomen Punaisen Ristin LäksyHelpistä**

Pia Kalliokoski
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2019

Pia Kalliokoski

LäksyHelppi -toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten kokemuksia Suomen Punaisen Ristin LäksyHelpistä

Vuosi 2019 Sivumäärä 56

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisilla on LäksyHelpistä, joka on osa Suomen Punaisen Ristin kotoutumista tukevaa monikulttuurisuustoimintaa.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin kanssa. Tutkimuksen kohderyhmänä toimii vapaaehtoistyöntekijät, jotka ovat olleet mukana Suomen Punaisen Ristin LäksyHelppi -toiminnassa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli vapaaehtoisille suunnatun kyselyn avulla selvittää heidän näkemyksiään LäksyHelppi -toiminnasta sekä siitä, kuinka tärkeäksi he toiminnan kokevat sekä itsensä että toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen kannalta. Tarkoituksena oli selvittää, miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä miten he kokevat vapaaehtoisena toimimisen ja miten he haluaisivat toimintaa kehittää.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla syksyllä 2019. Teoreettinen viitekehys muodostuu peruskouluikäisten maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisesta ja sen tukemisesta, johon koulunkäynnillä ja siihen kannustamisella on merkittävä vaikutus.

Vapaaehtoisten kokemusten perusteella ei jäänyt epäselväksi, etteikö LäksyHelpistä olisi hyötyä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisen kannalta. Vapaaehtoistyön koettiin tuovan enemmän iloa ja merkitystä LäksyHelppi -ohjaajien elämään sekä tunteen siitä, että on tekemässä jotain hyödyllistä. Vapaaehtoiset pitivät tärkeänä, että auttaessaan maahanmuuttajataustaisia oppilaita suoriutumaan paremmin opinnoissaan, he tekevät arvokasta työstä ja auttavat samalla heitä kotiutumaan uuteen kotimaahansa.

Asiasanat: vapaaehtoistoiminta, LäksyHelppi, Suomen Punainen Risti, maahanmuuttajat, kotoutuminen, koulunkäynnin tukeminen

Pia Kalliokoski

Volunteer's experiences of the Finnish Red Cross LäksyHelppi

Year	20192019	Pages	56
------	----------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out what kind of experiences the Finnish Red Cross volunteers have with the LäksyHelppi, which is part of the Finnish Red Cross multicultural activities supporting the integration.

The thesis was carried out in cooperation with the Helsinki and Uusimaa districts of the Finnish Red Cross. The target group of the study was volunteers who have participated in the Finnish Red Cross's LäksyHelppi.

The aim of this thesis was to find out the volunteers' experiences of LäksyHelppi and how it is successful in supporting the integration of children and adolescents with an immigrant background. The purpose was also to find out how they feel about volunteering and how they would like to develop the activity.

The thesis was carried out as a qualitative research. The material was collected through an electronic questionnaire in the fall of 2019. The theoretical framework consisted of the integration and support of immigrant pupils in primary school age, to which study support has a significant impact.

Based on volunteers' experiences, it was clear that LäksyHelppi would be beneficial for the integration of children and adolescents with an immigrant background. Volunteering was felt to bring more joy and meaning to volunteers' lives and the feeling of doing something useful. Volunteers considered it important that, in helping students with an immigrant background to do better in their studies, they did valuable work while helping them integrate into their new home country.

Keywords: volunteering, LäksyHelppi, Finnish Red Cross, immigrants, integration, support for schooling

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Maahanmuuttajien kotoutuminen	7
3	Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutuminen	8
4	Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret suomalaisessa peruskoulussa	10
4.1	Opetusjärjestelyt	10
4.1.1	Valmistava opetus.....	11
4.1.2	Perusopetukseen siirtyminen	12
4.1.3	Suomi toisena kielenä -opetus.....	13
4.2	Koulunkäynnin tukeminen	13
5	Suomen Punaisen Ristin LäksyHelppi	14
6	LäksyHelppi kotoutumista edistävänä toimintana	15
7	Vapaaehtoistoiminta	17
7.1	Vapaaehtoistoiminnan määrittely	17
7.2	Vapaaehtoistoiminnan merkitys vapaaehtoisille.....	18
8	Opinnäytetyön toteutus.....	18
8.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	19
8.2	Laadullinen tutkimus.....	20
8.3	Aineiston keruu	21
8.4	Aineiston käsittely ja analysointi	23
9	Tulokset.....	25
9.1	Kokemuksia LäksyHelpin kotouttavasta vaikutuksesta.....	25
9.2	Kokemuksia vapaaehtoistyöstä ja sen merkityksestä	30
9.3	Kokemuksia vapaaehtoistyöstä LäksyHelpissä	32
9.3.1	Positiiviset kokemukset ohjaajana.....	34
9.3.2	Haasteet ohjaajana toimimisessa	35
9.3.3	Tuen tarve	37
9.4	Ajatuksia LäksyHelpin kehittämisestä.....	37
10	Pohdinta	39
10.1	Johtopäätökset.....	39
10.2	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	43
10.3	Jatkotutkimusehdotukset.....	45
	Lähteet	46
	Kuviot.....	51
	Liitteet	52

1 Johdanto

LäksyHelppi on yksi Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan muoto, joka tarjoaa nimensä mukaisesti apua läksyjien tekemiseen koulupäivän jälkeen. LäksyHelppin tavoitteena on auttaa erityisesti maahanmuuttajataustaisia oppilaita heidän koulutehtävissään, mutta kerho toivottaa taustaan katsomatta tervetulleeksi kaikki koululaiset, jotka kokevat tarvitsevansa enemmän aikaa ja ohjausta koulutehtävien tekemiseen, kuin mitä opettajilla tai vanhemmillä on tarjota. LäksyHelppi on osa Suomen Punaisen Ristin paikallista monikulttuurisuustoimintaa, jonka tarkoituksena on auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan uuteen kotimaahansa. Olen rajannut opinnäytetyöni koskemaan peruskouluikäisiä lapsia ja nuoria, mutta LäksyHelppi -toimintaa järjestetään myös aikuisopiskelijoille, jotka jäävät tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Maahanmuuttajiin viitataan usein yhtenäisenä joukkona, mutta kyseessä on kuitenkin varsin heterogeeninen joukko, joille yhtenäistä on se, että he ovat jättäneet entisen kotimaansa taakseen ja muuttaneet Suomeen (Tuittu, Klemelä, Rinne & Räsänen 2011, 11). Tässä opinnäytetyössä maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita, että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Opinnäytetyöni pääasialliseksi teemaksi nousee maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisen tukeminen. Kun puhutaan lasten ja nuorten kotoutumisesta ja sen tukemisesta, törmätään jatkuvasti siihen, miten merkittävä vaikutus koulunkäynnillä on maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisen kannalta (Mäkelä, Kalalahti & Varjo 2017, 22). Tuittun ja ym. (2011, 5) mukaan koulusta on tullut keskeinen instituutio kotouttamiselle. Voidaankin sanoa, että sopeutuminen kouluun edesauttaa lasten ja nuorten sopeutumista uuteen kotimaahan. Tukemalla maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulunkäyntiä, tuetaan samalla heidän kielellistä kotoutumistaan, sosiaalisten suhteiden rakentumista sekä ennalta ehkäistään syrjäytymistä. Nämä asiat ovat myös LäksyHelppin toiminnan taustalla.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata, millaisia kokemuksia Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisilla on LäksyHelpistä. Tavoitteena on selvittää heidän ajatuksiaan LäksyHelpistä sekä siitä, kuinka tärkeäksi he toiminnan kokevat sekä itsensä että toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen kannalta. Tarkoituksena on selvittää, miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelppin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan sekä miten he kokevat vapaaehtoisena LäksyHelppi -ohjaajana toimimisen.

Tavoitteena on tuottaa Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiritoimistolle tietoa LäksyHelppi -toiminnasta vapaaehtoisten näkökulmasta. Tavoitteena on myös, että

vapaaehtoisille suunnatun kyselyn avulla nousisi esiin sellaisia ajatuksia, joiden avulla toimintaa olisi mahdollista kehittää.

2 Maahanmuuttajien kotoutuminen

Suomen monikulttuuristumisen voidaan katsoa alkaneen 1990-luvun ensimmäisinä vuosina, jolloin Suomeen saapuvien maahanmuuttajien määrä kasvoi voimakkaasti. Kun vielä 1980-luvun lopussa ulkomaan kansalaisten osuus jäi alle puolen prosentin Suomen väestöluvusta, on ulkomaan kansalaisten osuus 2000-luvulla moninkertaistunut. (Tuittu ym. 2011, 9.)

Tilastokeskuksen (2019) mukaan vuoden 2018 lopussa Suomessa asui lähes 258 000 ulkomaan kansalaista, eli 4,7 prosenttia koko väestöstä.

Syyt maahanmuuttoon ovat 1990-lukuun verrattuna monipuolistuneet, jolloin maahanmuutto perustui pääasiallisesti humanitaarisiin syihin (Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu 2019). Keskeisinä syinä lisääntyvään maahanmuuttoon ovat olleet konfliktit ulkomailla, muutokset suomalaisessa ulkomaalaispolitiikassa sekä suomalaisten ja ulkomaalaisten välisten avioliittojen ja kansainvälisen adoption lisääntyminen (Tuittu ym. 2011, 9; Korpela 2005, 26). Tänä päivänä Suomeen muutetaan enenevässä määrin perhesiteiden, työn ja opiskelun perusteella (Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu 2019).

Suomalaisen vähemmistöpolitiin tarkoituksena oli ennen maahanmuuton voimakasta kasvua maahanmuuttajien kulttuurin assimiloiminen osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Assimilaatiossa kyse on siitä, että maahanmuuttaja hylkää oman kulttuurinsa ja omaksuu valtaväestön kulttuurin sen tilalle. Yhteiskunnallisella tasolla assimilaatiopolitiikka merkitsee, ettei vähemmistön oman kulttuurin säilyttämistä pidetä tärkeänä, vaan vähemmistö pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti toimimaan valtaväestön kulttuurin mukaisesti. Maahanmuuttajien määrän kasvaessa Suomessa 1990-luvulla, vähemmistöpolitiikan tavoitteeksi syntyi maahanmuuttajien assimilaation sijaan integraatio. Integraatiolla tarkoitetaan erilaisten kulttuurien sekoittumista keskenään, jossa maahanmuuttaja säilyttää sekä oman kulttuurinsa, että pystyy toimimaan valtakulttuurin täysivaltaisena jäsenenä. Yhteiskuntatasolla integraatiosta puhuttaessa voidaan puhua myös monikulttuurisesta yhteiskunnasta, jossa vähemmistöryhmät omaksuvat yhteiskunnan perusarvot, ja jossa yhteiskunta muuttaa instituutioitaan vastaamaan myös vähemmistöryhmien tarpeisiin. Integraatiossa on kyse siis kaksisuuntaisesta muutoksesta, eli yhteiskunta ei pelkästään pyri sopeuttamaan muista kulttuureista tulleita omaan kulttuuriinsa, vaan pyrkii vastavuoroisesti muuttamaan myös omia toimintojaan. (Korpela 2005, 27; Tuittu ym. 2011, 17-19.)

Integraation suomalaisena nimityksenä käytetään kotouttamista ja kotoutumista. Kotoutumislaissa (1386/2010) kotoutuminen määritellään maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteiseksi kehitykseksi, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen

mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Siinä missä kotoutuminen on ensisijaisesti maahanmuuttajan tehtävä, tarkoitetaan kotouttamisella kaikkia niitä toimenpiteitä ja voimavaroja, joita yhteiskunta tarjoaa maahanmuuttajien kotoutumista helpottaakseen (Tuittu ym. 2011, 18-19).

Vaikka maahanmuutto Suomeen on moninkertaistunut viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana, on maahanmuuttajien määrä Suomessa edelleen muihin Euroopan maihin verrattuna pieni (Tuittu ym. 2011, 9). Maissa, jossa maahanmuutto on laajempi ilmiö, on enemmän kokemusta monikulttuurisen yhteiskunnan muodostumisesta ja yhteiskunnan suhtautumisesta vähemmistöihin (Korpela 2005, 26).

Huolimatta siitä, että maahanmuuttajat tulevat Suomeen hyvin erilaisista kulttuureista hyvin erilaisine elämäntarinoineen, joutuvat he uudessa kotimaassaan hyvin samankaltaisten haasteiden eteen. Kotoutuminen on aina yksilöllinen prosessi ja sen etenemiseen vaikuttavat monet asiat, kuten se, onko muutto Suomeen tapahtunut vapaaehtoisesti vai pakon sanelemana, ja se, kuinka samankaltaisia lähtömaan ja uuden kotimaan kulttuurit ovat keskenään. (Tuittu ym. 2011, 11-20.) Vaikka muutto Suomeen mahdollistaa monelle maahanmuuttajalle paremman elämän kuin entisessä kotimaassaan, he maksavat muutosta kovan hinnan (Talib, Löfström & Meri 2004, 12). Muutto kotimaasta on aina merkittävä tapahtuma ja aiheuttaa maahanmuuttajalle psyykkistä kuormitusta (Talib 2002, 20).

Kotoutuminen onkin pitkä ja monipolvinen prosessi. Kotoutumista edistäviä tekijöitä ovat muun muassa riittävä kielitaito, yhteiskunnan tuntemus, työllistyminen, sosioekonominen asema, mahdollisuus saada tukea silloin, kun sitä tarvitsee sekä osallisuuden tunne, joka syntyy silloin, kun ihminen voi kokea kuuluvansa johonkin (Tuittu ym. 2011, 19). Korpelan (2005, 26) mukaan yksi merkittävimmistä kotoutumisen edellytyksistä tutkimusten mukaan on ensikosketus uuden maan kanssa ja se, miten tulijat otetaan vastaan. Uudella ympäristöllä on valtava merkitys kotoutumisen kannalta. Kotoutuminen on helpompaa avoimessa ja vastaanottavaisessa ympäristössä, ja vaikeampaa syrjivässä ja välinpitämättömässä ympäristössä. (Tuittu ym. 2011, 20.)

3 Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutuminen

Muuttoprosessi asettaa maahanmuuttajataustaiset lapset erityisen haavoittuaiseen asemaan, sillä he joutuvat uuteen ympäristöön sopeutumisen lisäksi opettelemaan uuden kielen ja luomaan sosiaalisia verkostoja (Säävälä 2012, 7). Säävälän (2012, 10) mukaan maahanmuuttajataustaisilla lapsilla voi olla valtaväestöön nähden poikkeavia hyvinvointi- ja terveysriskejä. Mahdollinen taloudellinen ahdinko, ennakkoluulot ja kokemukset syrjityksi tulemisesta, lähtömaassa mahdollisesti saadut heikommat lähtökohdat terveille kasville ja kehitykselle sekä mahdolliset traumaattiset kokemukset asettavat maahanmuuttajataustaiset lapset heikkoon asemaan (Säävälä 2012, 7-10). Vaikka lapsella ei olisi menneisyydessään

varsinaisia traumaattisia kokemuksia, on vieraaseen maahan muutto itsessään stressaava tapahtuma, joka rasittaa ihmisen psyykettä (Schubert 2009, 169). Usein lasten ja nuorten kotoutuminen tapahtuu eri aikaan kuin vanhempien. Vanhempien kotoutuminen saattaaakin olla eriaikainen, eritahtinen ja ristiriitainen elämänvaihe nousuineen ja laskuineen, kun taas lapsille sopeutuminen uuteen kotimaahan ja kulttuuriin on usein helpompaa. (Korpela 2005, 26; Tuittu ym. 2011, 16-20.)

Kotoutumislaisissa (1386/2010) korostetaan tasapainoa maahanmuuttajan oman kulttuurin ja yhteiskunnan valtakulttuurin välillä. Siinä missä aikuiset pystyvät tekemään itsenäisiä valintoja, ovat lapset ja nuoret Korpelan (2005, 30) mukaan toisaalta haavoittuvaisemmassa, toisaalta vahvemmassa asemassa. Vähemmistökulttuurin mahdollisuudet ovat jo lähtökohdiltaan heikommat kuin valtakulttuurin, ja erityisesti pienten kieli- ja kulttuuriryhmien on vaikeaa taata kulttuuriperinnön siirtyminen lapsilleen. Lapset omaksuvat valtakulttuurin tapoja usein hyvin nopeasti, joten kahden kulttuurin säilyttämisessä tarvitaan myös yhteiskunnan tukea, josta erityinen vastuu on päivähoitolla ja koululla. Kahden kulttuurin osallisuus antaa pohjan terveelle itsetunnolle sekä oman ja muiden kulttuurien arvostukselle. (Korpela 2005, 30-31.)

Tuittun ja ym. (2011, 5) mukaan koulusta on tullut keskeinen instituutio kotouttamiselle. Peruskoululla on merkittävä vaikutus maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisessa (Mäkelä ym. 2017, 22). Sopeutuminen kouluun edesauttaa samalla lasten ja nuorten sopeutumista uuteen kotimaahan. Samalla kun lapsen vanhemmille voi olla hankalaa löytää luontevia, arkisia toimintaympäristöjä, joissa luoda kontakteja uuteen yhteiskuntaan, sen instituutioihin ja sosiaalisiin verkostoihin, pääsevät lapset ja nuoret ikään kuin itsestään uuden yhteiskunnan piiriin koulunkäynnin kautta (Alitolppa-Niittamo 2003, 19). Lasten kouluun sopeutuminen onkin rinnastettavissa suoraan yhteiskuntaan sopeutumiseen. Kun lapsi on sopeutunut suomalaiseen kouluun, hän on sopeutunut myös suomalaiseen yhteiskuntaan. (Kyttälä, Sinkkonen & Ylinampa 2013, 15.)

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulunkäynnin onnistumiseen vaikuttavat monet tekijät, joista osa on samoja kuin valtaväestöllä ja joista osa liittyy erityisesti kokemukseen maahanmuutosta sekä vieraskielisyyteen. Yksi maahanmuuttajataustaan selkeästi liittyvä tekijä on uuteen kotimaahan ja sen kulttuuriin sopeutuminen. (Kyttälä ym. 2013, 15.) Koulu on maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille mahdollisuuksien paikka, sillä uuden kotimaan kielen ja kulttuurin oppimisen lisäksi koulu tarjoaa tärkeän ympäristön sosiaalisten verkostojen luomiselle (Tuittu ym. 2011, 20). Lapsen kotoutumista edistävät etenkin uudet ystävät ja oman ikäistensä taholta saatu hyväksyntä. Lapselle on erityisen tärkeää löytää ystäviä ja tulla hyväksytyksi ikäistensä puolelta. (Korpela 2005, 16, 26.)

Kouluun sopeutumisen lisäksi tärkeä kotoutumista edistävä tekijä on uuden kotimaan kielen oppiminen. Kielitaito lisää sosiaalista integraatiota, sillä se mahdollistaa valtaväestön kanssa toimimisen niin koulussa kuin muissakin arkisissa tilanteissa. (Kyttälä ym. 2013, 16.)

4 Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret suomalaisessa peruskoulussa

Maahanmuuton kasvaessa 1990-luvulla, myös suomalainen peruskoulu on muuttunut aiempaa monikulttuurisemmaksi. Kielellinen ja kulttuurinen monimuotoistuminen muuttaa koulujen arkea ja luo kouluille uudenlaisia haasteita. (Säävälä 2012, 10.) Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän kasvu suomalaisessa perusopetuksessa sekä ilmiön mukanaan tuoma kielellinen, etninen ja uskonnollinen moninaisuus onkin aihe, johon on tärkeää kiinnittää huomiota (Talib ym. 2004, 13-19). Se tuo esiin tarpeen muuttaa koulujen omaa toimintakulttuuria ja pohtia, millä tavoin opetuksessa ja eri käytänteissä erilaisista kulttuurisista lähtökohdista tulevan oppilaat tulee ottaa huomioon (Tuittu ym. 2011, 5).

Samaan aikaan koulujen kasvatustehtävä on saanut uudenlaisia merkityksiä, sillä koulusta on tullut keskeinen instituutio kotouttamiselle. Sen on kyettävä muodostamaan erilaisista kulttuuritaustoista kotoisin oleville oppilaille edellytykset kasvaa osaksi yhteiskuntaa ja samalla luomaan heille mahdollisuudet edetä koulutiellään taustastaan riippumatta. (Tuittu ym. 2011, 5.) Koulun on mahdollista edistää merkittävästi lasten yhdenvertaisuutta. Tasokas ja toimiva koulujärjestelmä takaa samanlaiset mahdollisuudet myös niille lapsille, joilla on muutoin haastavammat lähtökohdat esimerkiksi kieliongelmiin tai vanhempien sosioekonomisen aseman vuoksi. (Säävälä 2012, 5.)

Tuittun ja ym:n mukaan (2011, 20) maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on kantaväestöön verrattaessa enemmän oppimisvaikeuksia. Etenkin EU-maiden ulkopuolelta muuttaneiden oppilaiden kouluosaaminen on ollut kantaväestöä heikompi. Heidän riskinsä päätyä erityisopetukseen ja koulupudokkaiksi on suurempi kuin kantaväestöön kuuluvilla oppilailla. Osan oppimisvaikeuksista voidaan nähdä johtuvan riittämättömästä koulutaustaista tai lähimenneisyyden traumaattisista kokemuksista, mutta myös heikko kielitaito on syynä kouluvaikeuksiin. (Tuittu ym. 2011, 20-23.)

4.1 Opetusjärjestelyt

Maahanmuuttajien koulutuksen tavoitteena on antaa Suomeen muuttaneille valmiudet toimia tasavertaisina jäseninä suomalaisessa yhteiskunnassa. Heille pyritään antamaan yhtä hyvät mahdollisuudet koulutukseen taustastaan riippumatta, kuin muillekin suomalaisille. Maahanmuuttajien opetusta järjestetään muun muassa esiopetuksen yhteydessä, perusopetukseen valmistavana opetuksena, suomi toisena kielenä -opetuksena, muiden uskontojen opetuksena, ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutuksena sekä kotoutumiskoulutuksena ja luku- ja kirjoitustaidottomien opetuksena. (Nissilä 2009, 6-7.)

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita ottaen oppilaiden taustat ja lähtökohdat huomioon. Opetussuunnitelmaa laadittaessa ja opetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa on tärkeää huomioida ne tarpeet, joita maahanmuuttajataustaisella oppilaalla on. Olennaista ei ole se, kuinka kauan oppilas on asunut Suomessa, vaan se, mikä hänen suomen kielen tasonsa on, jos hänen kotonaan päivittäin käyttämä kieli on jokin muu kuin suomi sekä se, mitä oppilas on tähän mennessä opiskellut lähtömaassaan. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maahanmuuttajataustaisten oppilaiden erityistarpeisiin, kuten siihen, miten koulutuksellinen tasa-arvo saavutetaan. Oppilaiden kohdalla tulee muun muassa miettiä, järjestetäänkö perusopetukseen valmistavaa opetusta, miten suomen kielen opetus toteutetaan, järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta, miten opiskelun yleisestä tuesta huolehditaan sekä miten maahanmuuttajataustaisen oppilaan arvioinnissa otetaan huomioon hänen taustansa ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taitonsa. (Ikonen 2005, 10-11.)

Opetuksen tulee tukea maahanmuuttajataustaisen oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. On tärkeää tiedostaa maahanmuuttajaoppilaiden erilaiset lähtökohdat eri oppiaineiden opetuksessa sekä tukea oppimista eri osa-alueilla. (Ikonen 2005, 12.)

4.1.1 Valmistava opetus

Suomalaiseen perusopetukseen on vakiintunut valmistavan opetuksen vaihtoehto niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden kielitaito ei ole riittävällä tasolla perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen (Kyttälä ym. 2013, 14). Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää oppilaan suomen kielen taitoa, varmistaa riittävät valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten sekä tukea oppilaan tasapainoista kehitystä sekä kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa sekä opetusjärjestelyssä otetaan huomioon, että oppilaat ovat ikäänsä, opiskeluvalmiuksiinsa ja taustaansa nähden erilaisia. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä pyritään tukemaan monipuolisesti. (Perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015, 6.)

Perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, sillä jokaisen oppilaan kielitaito ja muut valmiudet perusopetukseen siirtymiseen vaihtelevat. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaan valmistavaa opetusta voidaan tarjota 6-10 vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia, eli käytännössä yhden lukuvuoden ajan. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oma oppimissuunnitelma, johon tavoitteet asetetaan siten, että oppilas saa omalle taito- ja

ikätasolleen soveltuvaan opetusta. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, kiinnitetään oppimissuunnitelmassa huomiota myös perusopetukseen siirtymisen aikatauluun, jolloin oppilas voi tarvittaessa jatkaa valmistavassa opetuksessa. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015, 6-9.)

Valmistava opetus on ensimmäinen askel maahanmuuttajataustaisille oppilaille suomalaisessa koulumaailmassa. Lukukauden kestävän valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat siirtyvät opiskelemaan samaan perusopetuksen ryhmään suomalaislasten kanssa huolimatta siitä, mikä heidän suomen kielen taitonsa on. Kyttälä ym. (2013, 15) ottaa tutkimuksessaan esille sen, että vuosi valmistavassa opetuksessa on liian lyhyt täyttääkseen sille asetetut tavoitteet, sillä jo opetuksen seuraaminen vieraalla kielellä ja siihen aktiivisesti osallistumisen mahdollistavaan kielitaitoon ja sen omaksumiseen vaaditaan neljästä seitsemään vuotta. Vuoden mittaisen valmistavan opetuksen jälkeen lapsen suomen kielen taso harvoin on saavuttanut sitä, että oppilaan olisi mahdollista hyötyä perusopetuksesta ilman lisätukea. (Kyttälä ym. 2013, 14-15.)

Perusopetuslain 5 §:n mukaan kunnan on mahdollista järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Kunnilla ei siis ole lakiin perustuvaa velvollisuutta valmistavan opetuksen järjestämiseksi, joten kaikki maahanmuuttajataustaiset oppilaat eivät saa perusopetukseen valmistavaa opetusta, vaikka heillä olisi siihen tarvetta (Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi 2019, 27.) Mikäli kunta ei tarjoa maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle perusopetukseen valmistavaa opetusta, pitää hänen erityisestä tuen tarpeestaan huolehtia muilla tavoin (Ikonen 2005, 14).

4.1.2 Perusopetukseen siirtyminen

Valmistavaan opetukseen osallistuvalla oppilaalla on oikeus siirtyä perusopetuksen ryhmään, kun kielelliset ja sosiaaliset valmiudet sen mahdollistavat (Kyttälä ym. 2013, 14). Tarvittaessa hän voi myös siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin häntä parhaiten palvelevin tukitoimin (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015, 6).

Oppilaat sijoitetaan yleensä ikäänsä sekä tietojaan ja taitojaan vastaavalle luokalle, jolloin he seuraavat samaa opetusta suomalaislasten kanssa (Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi 2019, 27). Maahanmuuttajaoppilaat pyritään integroimaan mahdollisimman nopeasti osaksi normaalia perusopetusta. Tällä tavoin pyritään parantamaan maahanmuuttajaoppilaiden sopeutumista mahdollistamalla sosiaalisten suhteiden syntyminen suomalaistaustaisten lasten kanssa, sekä edistämään maahanmuuttajaoppilaiden suomen kielen oppimista vertaisoppimisen avulla. (Tuittu ym. 2011, 19.)

4.1.3 Suomi toisena kielenä -opetus

Siirryttyään perusopetuksen ryhmään, on maahanmuuttajataustaisten oppilaiden mahdollista saada suomen kielen opetusta erityisesti maahanmuuttajille tarkoitetun suomi toisena kielenä (S2) -oppimäärän mukaisesti, jota voidaan järjestää joko kokonaan tai osittain äidinkielen opetuksen sijaan, jos oppilaan kielitaito ei ole äidinkielen tasolla (Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi 2019, 27). Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että oppilas saavuttaa mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla ja että hän pystyisi opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita, jotta hänen olisi perusopetuksen jälkeen mahdollista jatkaa opintojaan sekä saavuttaa tasavertaiset mahdollisuudet suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen. Kielen opetuksen lisäksi S2-opetuksessa on tavoitteena tutustuttaa oppilasta suomalaiseen kulttuuriin. Kun oppilas saavuttaa äidinkielen tason S2-opetuksessa, hän voi siirtyä opiskelemaan suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaisesti. (Ikonen 2005, 15; Klemelä ym. 2011, 165).

Maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta (Tuittu ym. 2011, 24). Yhdessä S2-opetuksen kanssa oman äidinkielen opetus rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle ja vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä (Ikonen 2005, 15). On tärkeää, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat jatkavat oman äidinkielen opiskelua, sillä oman äidinkielen hyvä hallinta on perusta sekä ajattelutaitojen kehittymiselle, että muiden kielten oppimiselle. Kun lasta opetetaan hänen omalla äidinkielellään, se tukee myös hänen tasapainoisen tunne-elämänsä kehittymistä. (Korpela 2005, 30.)

4.2 Koulunkäynnin tukeminen

Usein perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää, onko maahanmuuttajataustaisella oppilaalla tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen siirryttyään perusopetuksen ryhmään, jota koulun järjestävät mahdollisuuksiensa mukaan (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015, 9; Kyttälä ym. 2013, 15). Perusopetuslain mukaan opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai muutoin erityistä tukea tarvitseville maahanmuuttajataustaisille oppilaille tulee antaa tukiopetusta, jonka valtionavustus mahdollistaa, mikäli oppilaan maahantulosta on kulunut enintään neljä vuotta. Valtionavustusta ei siis myönnetä oppilaalle, joka on ollut kauemmin kuin neljä vuotta maassa, vaikka tuen tarve olisikin. (Ikonen 2005, 18.) Oppilaalle järjestettävät tukitoimet määräytyvät niin oppilaan yksilöllisen tarpeen kuin myös sen perusteella, mitä koulun resurssit mahdollistavat (Tuittu ym. 2011, 24). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että annettavan tukiopetuksen määrä vaihtelee kunnittain eikä kaikilla kunnilla ole välttämättä mahdollisuuksia riittävän tukiopetuksen järjestämiseen (Kyttälä ym. 2013, 15).

5 Suomen Punaisen Ristin LäskyHelppi

LäskyHelppi on yksi Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan muoto ja samalla osa Suomen Punaisen Ristin paikallista monikulttuurisuustoimintaa, jonka tarkoituksena on auttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria kotoutumaan uuteen kotimaahansa. LäskyHelppin tavoitteena on auttaa erityisesti maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria heidän koulutehtävissään, mutta kerho toivottaa taustaan katsomatta tervetulleeksi kaikki koululaiset, jotka kokevat kaipaavansa tukea koulutehtävien tekemiseen. (Rautiainen & Eis 2012, 1, 22.)

LäskyHelppin toiminta sai alkunsa Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin ja HOK-Elannon yhteistyönä toteuttamasta nelivuotisesta LäskyHelppi -hankkeesta, joka toteutettiin vuosien 2009-2012 välisenä aikana. Hankkeen tavoitteena oli ehkäistä maahanmuuttajanuorten syrjäytymistä kannustamalla ja tukemalla heidän koulunkäyntiään. (Rautiainen & Eis 2012, 1.)

Ennen hankkeen käynnistymistä Suomen Punaisen Ristin läskykerhotoimintaa oli järjestetty muutaman vuoden ajan muun muassa Helsingin Itäkeskuksessa ja Espoon Leppävaarassa vapaaehtoisten voimin (HOK-Elanto ja Suomen Punainen Risti tukemaan maahanmuuttajien koulunkäyntiä 2009). Ensimmäinen Punaisen Ristin läskykerho perustettiin syksyllä 2006 Helsingin Itäkeskuksen peruskoulussa monikulttuurisesta toiminnasta kiinnostuneiden vapaaehtoisten aloitteesta. Läskykerhon perustaminen Itä-Helsingin alueella, missä asuu paljon maahanmuuttajataustaista väestöä, tuntui sopivalta paikalta läskykerhotoiminnalle. (Matikainen, Marisel & Åberg 2009, 17-20.) Kävijöiden suuri määrä osoitti nopeasti toiminnan tarpeellisuuden ja nelivuotisen LäskyHelppi -hankkeen jälkeen toiminnan tulokset olivat niin lupaavia, että se LäskyHelppi jäi tärkeäksi osaksi Suomen Punaisen Ristin valtakunnallista vapaaehtoistoimintaa (Läskyhelpit 2018).

LäskyHelppin tarkoituksena on nimensä mukaisesti tarjota tukea läksyjen tekemiseen. LäskyHelppi on avoin kaikille, jotka kokevat tarvitsevänsä tukea kotiläksyjen tekemiseen. Toiminta on tarkoitettu erityisesti maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, jotka tarvitsevat enemmän aikaa ja ohjausta läksyjen tekemisessä, kuin mitä opettajien ja vanhempien on heille mahdollista tarjota. (Matikainen ym. 2009, 20-21; Rautiainen & Eis 2012, 3.)

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulunkäyntiin tuo haasteita paitsi kielellinen osaaminen, usein myös vanhempien niukka koulutus pohja ja tottumattomuus lastensa koulunkäynnin tukemiseen. Lapsilla saattaa olla hankaluuksia saada kotona riittävää tukea koulutehtävien tekemiseen esimerkiksi suomen kieleen liittyvien hankaluuksien vuoksi. LäskyHelppi tarjoaa paikan kehittää omaa osaamistaan, sekä turvallisen aikuisen, jonka

kanssa tehdä koulutehtäviä silloin, kun ne tuntuvat hankalalta. (Räsänen & Kivirauma 2011, 37; Läksyhelppi-toiminta 2018.)

Läksyjen teon lomassa läksykerhossa vietetään aikaa myös yhdessä, jutellaan, lauletaan, pelataan pelejä, leikitään ja askarrellaan (Rautiainen & Eis 2012, 3). Lapsille ja nuorille LäksyHelppi on kohtaamispaikka, jossa saa läksyavun lisäksi myös uusia ystäviä ja uusia kokemuksia yhdessäolosta eritaustaisten ihmisten kanssa (Läksyhelppi-toiminta 2018).

Suomen Punaisella Ristillä nähdään tärkeäksi, että LäksyHelpin avulla lapsia ja nuoria voidaan kannustaa koulunkäyntiin niin, että heidän on mahdollista kokea koulu ja oppiminen myönteisenä asiana (Rautiainen & Eis 2012, 4). LäksyHelpin yhtenä keskeisenä tavoitteena on paitsi tukea ja motivoida maahanmuuttajaoppilaita heidän koulunkäynnissään, myös kannustaa mahdollisimman montaa nuorta jatkamaan peruskoulun jälkeen toisen asteen koulutukseen ja estää näin syrjäytymistä (Läksyhelppi-toiminta 2018).

LäksyHelpin toiminnan pohjana toimii Punaisen Ristin seitsemän periaatetta, joita LäksyHelppi noudattaa kaikessa toiminnassaan: Inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, ykseys ja yleismaailmallisuus. Arvot näkyvät kerhotoiminnassa eri tavoin, kuten tarkoituksena edistää lasten ja nuorten välistä ystävyyttä, yhdessäoloa sekä syrjimättömyyttä. LäksyHelppi on kaikille avoin taustoista tai muista tekijöistä riippumatta, ketään suosimatta tai syrjimättä. (Rautiainen & Eis 2012, 5.)

Suomen Punainen Risti ei vaadi LäksyHelppi -ohjaajilta kasvatusalan koulutusta, mutta edellyttää heiltä täysi-ikäisyyttä, vastuunottoa ja aitoa kiinnostusta läksykerholaisia ja heidän koulunkäynnin tukemista ja siihen kannustamista kohtaan. Erilaisten sosiaalisten ja kulttuuristen arvojen tuntemus on hyödyllistä, mutta tieto ja ymmärrys erilaisten ihmisten kanssa toimimiseen syntyvät ennen kaikkea vuorovaikutuksen kautta. Koska toiminta on vapaaehtoista, se on sitä myös ohjaajille, eikä heille makseta siitä korvausta. Suomen Punainen Risti odottaa vapaaehtoisten toimivan yhteisten periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti. LäksyHelppiä koordinoi vastuuohjaaja, joka huolehtii läksykerhon käytännön järjestelyistä ja toimii yhteyshenkilönä sekä osaston hallituksen, että tarvittaessa myös koulun ja opettajien kanssa. (Matikainen ym. 2009, 3-8; Koppanen 2010.)

6 LäksyHelppi kotoutumista edistävänä toimintana

Kun puhutaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisesta, törmätään jatkuvasti siihen, miten merkittävä vaikutus koulunkäynnillä on kotoutumisen kannalta (Mäkelä ym. 2017, 22). Tukemalla maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulunkäyntiä, tuetaan samalla heidän kotoutumistaan, sosiaalisten suhteiden rakentumista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Kouluajan kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeää, sillä silloin luodaan pohja aikuisiän terveydelle ja hyvinvoinnille (Säävälä 2012, 5). On tärkeää,

että koulunkäyntiin kiinnitetään huomiota jo koulupolun alussa, sillä koululla ja koulunkäynnissä menestymisellä on kauaskantoiset vaikutukset.

Kyttälän ja ym:n (2013, 16) mukaan lapsen kouluun sopeutumista vaikeuttaa tilanne, jossa vanhempien kotoutumisprosessi on selvästi eri vaiheessa kuin lapsen.

Maahanmuuttajataustaiset lapset tutustuvat suomalaiseen kulttuuriin ja kieleen nopeasti päiväkodin ja koulun kautta, kun taas heidän vanhemmilleen kielen ja kulttuurin oppiminen sekä oman sosiaalisen verkoston muodostuminen saattavat olla hyvinkin hidas prosessi. Maahan muutolla on yleensä vaikutusta vanhempien ja lasten väliseen suhteeseen, mikä puolestaan saattaa vaikuttaa lapsen koulumenestykseen. (Monikulttuurinen kodin ja koulun yhteistyö 2010, 7.) Muuttoprosessi uuteen maahan saattaa kuluttaa vanhempien henkisiä voimavaroja niin, että vanhempien voi olla hankalaa tukea lastensa koulunkäyntiä parhaalla mahdollisella tavalla (Säävälä 2012, 10). Se, että lapsilla on hankaluuksia saada tarvitsemaansa tukea kotonaan ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö he voisi menestyä koulussa samalla tavalla kuin valtaväestön lapset, vaan sitä, että maahanmuuttajien lapsilla voi taustastaan johtuen olla koulumenestymisen esteenä sellaisia tekijöitä, joita valtaväestön lapsilla ei ole (Räsänen & Kivirauma 2011, 3). LäksyHelppi onkin tärkeä tuki erityisesti niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmilla on hankaluuksia tukea lapsiaan koulunkäynnissä parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulunkäynnin lisäksi tärkeä kotoutumista edistävä tekijä on kielitaito. LäksyHelppi - toiminnan tarkoituksena on kehittää maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kielitaitoa ja näin ollen vahvistaa heidän kielellistä kotoutumistaan (Läksyheliitit 2018). Kielitaito takaa, että maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet tulla yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi (Korpela 2005, 29-30). THL:n (2019) mukaan heikko suomen kielen taito on yhteydessä muun muassa varhaiseen koulunkäynnin keskeyttämiseen. Onnistuneen kotoutumisen kannalta onkin pidettävä huolta korkeatasoisesta suomen kielen opetuksesta (Korpela 2005, 30).

Säävälän (2012, 10) mukaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulumenestys on valtaväestöön verrattaessa heikompaa ja valtaväestöön verrattaessa he todennäköisemmin putoavat opinnoistaan peruskoulun jälkeen. Kuulan (2000, 41) mukaan heikko koulumenestys ennustaakin syrjäytymistä. LäksyHelppin yhtenä keskeisenä tavoitteena on paitsi tukea koulunkäynnissä, myös kannustaa mahdollisimman montaa nuorta jatkamaan peruskoulun jälkeen toisen asteen koulutukseen. Maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle LäksyHelppi on paikka kehittää omaa osaamistaan, jonka kautta hänen on mahdollista saada onnistumisen kokemuksia. (Läksyhelppi-toiminta 2018.) Kun nuoret menestyvät koulutehtävissään jo opintojen alkuvaiheessa, se lisää heidän oppimishaluaan, joka taas edistää etenemistä jatko-opintoihin (Matikainen ym. 2009, 17). Näillä pienillä teoilla voidaan edesauttaa, ettei nuori jää koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle (Läksyhelppi-toiminta 2018).

Puhuttaessa lasten ja nuorten syrjäytymisestä on tärkeää ottaa heidän oma kokemuksena syrjäytymisestä ja siihen liittyvistä ilmiöistä huomioon. Kysyttäessä keskeisimpiä syrjäytymisen syitä nuorilta, he mainitsivat tärkeimpänä ystävien puutteen. (Nuorten syrjäytyminen 2019.) Erityisesti maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kohdalla vahvat siteet kouluun ja luokkatovereihin ovat tärkeitä hyvinvointia edistäviä sekä syrjäytymistä ehkäiseviä tekijöitä (Räsänen & Kivirauma 2011, 48). Soilamon (2006, 35-36) mukaan maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on valtaväestöön kuuluvia lapsia ja nuoria suurempi riski jäädä ilman ystäviä, eli syrjäytyä sosiaalisesta ympäristöstään.

LäksyHelppi ei tarjoa pelkästään tukea läksyjen tekemiseen koulun jälkeen, vaan myös sosiaaliseen verkostoitumiseen muiden lapsien ja nuorien kanssa (Läksyhelppi-toiminta 2018). Maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille yksi kotoutumisen tärkeimmistä kulmakivistä on löytää ystäviä ja tulla hyväksytyksi ikäistensä parissa (Korpela 2005, 26-31).

Vertaissuhteilla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. Lasten ja nuorten sosiaalisessa maailmassa yksi tärkeimmistä kehitystä tukevista tekijöistä on vertaisryhmän hyväksyntä ja positiiviset ystävyysuhteet, joka edistää osaltaan myös kouluun sopeutumista sekä lisää myönteistä asennetta koulua ja koulunkäyntiä kohtaan. Sen sijaan vertaisryhmän ulkopuolelle jääminen voi olla riskitekijä lapsen ja nuoren kehitykselle, josta voi seurata käytösongelmia, alisuoriutumista, motivaation puutetta tai kielteistä suhtautumista koulunkäyntiä kohtaan. (Räsänen & Kivirauma 2011, 48.)

7 Vapaaehtoistoiminta

7.1 Vapaaehtoistoiminnan määrittely

Vapaaehtoistoiminnalle löytyy useita eri määritelmiä, ja ilmiöstä on käytetty yhteiskunnallisten muutosten eri vaiheissa useita eri käsitteitä. Viime vuosikymmeninä vakiintuneet käsitteet ilmiölle ovat olleet vapaaehtoisuus, vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistoiminta, joita tässäkin opinnäytetyössä käytetään rinnakkaisina käsitteinä. Aiemmin ilmiöstä on käytetty lisäksi muun muassa käsitteitä talkootyö, armeliaisuus, vapaa huoltotyö ja hyväntekeväisyys. (Nylund & Yeung 2005, 14; Porkka 2009, 60.)

Perinteisesti vapaaehtoistoimintaa on määritelty palkattomuuden ja vapaaehtoisuuden kautta, esimerkiksi luonnehtimalla sitä palkattomaksi ja pakottamattomaksi toiminnaksi, jota tehdään toisten ihmisten tai yhteisön eduksi (Pessi & Oravasaari 2010, 9).

Vapaaehtoistoiminta on siis ihmisen omasta halusta lähtevää, palkatonta toimintaa, jota tehdään omia arvoja vastaavan yhteisön hyväksi (Laimio & Välimäki 2011, 10).

Eskola ja Kurki (2001, 10) määrittelevät vapaaehtoistyön olevan osallistumista vuorovaikutukseen perustuvaan organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan, jonka tarkoituksena on lievittää ihmisten henkistä ahdingkoa tai korjata heidän elinoloihinsa liittyviä

puutteita. Toiminnassa korostuu lähimmäisen rakkaus, joka näkyy haluna auttaa ja tukea ihmisiä haastavissa elämäntilanteissa.

7.2 Vapaaehtoistoiminnan merkitys vapaaehtoisille

Vapaaehtoistoiminta on tärkeä osa yhteiskuntaa ja samalla keskeinen tapa vaikuttaa siihen, millainen ympäröivä yhteisömmme on. Parhaimmillaan vapaaehtoistyö antaa tekijälleen tunteen, että hän on osa yhteiskuntaa ja toiminnallaan hänen on mahdollista vaikuttaa siihen, millaisessa yhteiskunnassa elämme. Osallistuminen vapaaehtoistyöhön tukee identiteettiä aktiivisena kansalaisena. Sen tunteen vahvistaminen, että omilla teoilla on merkitystä, on yksi parhaista asioista, joita vapaaehtoistyötä tehdessä voi kokea. (Kostiainen & Lumiarvo 2018, 6-7.)

Motiivit vapaaehtoistyön tekemiseen vaihtelevat. Vapaaehtoistoimintaan lähdetään usein yksinkertaisesti halusta auttaa muita ihmisiä konkreettisella tavalla. Muiden ihmisten kärsimyksen, yksinäisyyden ja syrjäytymisen lievittäminen antaa voimaa. Monelle vapaaehtoistyö tarjoaa mahdollisuuden kokea olevansa toisille tärkeä sekä mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä ihmisenä ja kokea elämässä jotain uutta ja kokemisen arvoista. Toisille vapaaehtoistyö tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa tai tyydyttää toimimisen tarvetta. Motiivit vapaaehtoistyölle muuttavat toiminnan aikana usein muotoaan. (Kostiainen & Lumiaro 2018, 10; Vapaaehtoistoiminnan etiikka 2014, 5.)

Vapaaehtoistyö antaa tekijälleen paljon. Sanotaan, että vapaaehtoistoimintaan osallistuminen lisää hyvinvointia ja tutkimuksissa onkin todettu, että vapaaehtoistyötä tekevät voivat paremmin ja ovat keskimääräistä tyytyväisempiä omaan elämäänsä (Kostiainen & Lumiaro 2018, 7).

8 Opinnäytetyön toteutus

Ajatus opinnäytetyöstä syntyi omasta kiinnostuksestani monikulttuuriseen vapaaehtoistoimintaan. Toimin itse Hyvinkään paikallisosaston LäksyHelpissä vapaaehtoisena, joten ajatus opinnäytetyöstä, joka liittyisi yhteiskunnallisesti tärkeäksi kokemaani vapaaehtoistoiminnan muotoon, tuntui mielenkiintoiselta.

Otin kiinnostukseni opinnäytetyöstä puheeksi LäksyHelpissä keväällä 2019. Hyvinkään Punaisen Ristin paikallisosaston kotoutumisen tuen yhteyshenkilön Kirsi Katajan suosituksesta otin yhteyttä Helsingin ja Uudenmaan piirin kerhotoiminnasta vastaavaan kerhokoordinaattoriin Päivi Mäkiseen kysyäkseni, olisiko heillä Suomen Punaisella Ristillä tarvetta opinnäytetyölle, mahdollisesti LäksyHelppiin liittyen. Suunnittelimme yhdessä Päivi Mäkisen kanssa opinnäytetyön toteutusta ja hänen toiveissaan oli selvittää vapaaehtoisten kokemuksia LäksyHelpistä ja tuoda toimintaa esille erityisesti kotoutumisen näkökulmasta.

Tutkimuksen kohderyhmänä toimii Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoiset, jotka ovat olleet mukana LäksyHelppi -toiminnassa Helsingin ja Uudenmaan piirin alueella.

Koen vapaaehtoisten kokemuksiin kohdistuvaa tutkimusta tärkeänä. Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta ja vapaaehtoistoiminnasta yleisesti on tehty paljon tutkimuksia aiemmin. Kuitenkaan tutkimusta, joka koskisi yksinomaan vapaaehtoistoimintaa LäksyHelppissä tai LäksyHelppin kotoutumista tukevaa vaikutusta, ei ole tehty aikaisemmin. Satakunnan ammattikorkeakoulussa on vuonna 2012 toteutettu opinnäytetyö, jossa opinnäytetyöntekijät Joensuu ja Grönlund (2012) tarkastelivat Suomen Punaisen Ristin Porin osaston LäksyHelppiin osallistuneiden lasten ja nuorten koulunkäyntiä tavoitteenaan selvittää, oliko koulunkäynnissä tapahtunut muutosta läksykerhoon osallistumisen seurauksena arvosanojen parantamisen, ikäryhmän tasossa pysymisen sekä yleisesti koulunkäynnin myötävaikutuksen kannalta. Söderman (2016) Helsingin yliopiston kasvatustieteellisestä tiedekunnasta on tehnyt pro gradu -tutkielman, joka käsittelee kulttuurien välistä kohtaamista läksykerhokontekstissa. Söderman havainnoi kahta Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin LäksyHelppiä tarkoituksenaan selvittää, miten ihmisten välille syntyy aitoa kulttuurien välistä kohtaamista, ja miten kuulumista tuotetaan aidon kohtaamisen kautta. LäksyHelppistä ei kuitenkaan ole aiemmin tehty sellaista tutkimusta, joka toisi esiin vapaaehtoisten ajatuksia toiminnasta.

8.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön keskeiseksi tavoitteeksi muodostui selvittää LäksyHelppissä toimivien vapaaehtoisten kokemus LäksyHelppi -toiminnasta. Tarkoituksena oli vapaaehtoistyöntekijöille suuntaamani kyselyn avulla saada heidän äänensä kuuluviin ja selvittää heidän ajatuksiaan ja näkemyksiään LäksyHelppi -toiminnasta, siitä kuinka tärkeäksi he toiminnan kokevat sekä itsenä että toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen kannalta.

Opinnäytetyön yhtenä tärkeänä teemana on LäksyHelppin kotoutumista tukeva vaikutus. Tarkoituksena on selvittää, miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelppin merkityksen ja sen kotoutumista tukevan vaikutuksen maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten elämässä.

Tavoitteena on tuottaa Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiritoimistolle tietoa LäksyHelppi -toiminnasta vapaaehtoisten näkökulmasta. Tavoitteena on, että vapaaehtoisille suunnatun kyselyn avulla nousisi esiin myös sellaisia ajatuksia, joiden avulla toimintaa olisi mahdollista kehittää. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla LäksyHelppi -toiminnan kehittämisessä.

Tavoitteena on myös se, että tietoisuus LäksyHelppi -toiminnasta ja sen merkityksestä saavuttaisi enemmän ihmisiä ja antaisi toiminnalle näkyvyyttä erityisesti kotoutumisen tukemisen näkökulmasta.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. *Millaisia kokemuksia vapaaehtoisilla on LäksyHelpistä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumista tukevana toimintana?*

Tarkoituksena on selvittää, miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumista. Tavoitteena on kuulla vapaaehtoisten ajatuksia siitä, minkälainen merkitys LäksyHelpillä on maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten elämässä.

2. *Millaisia kokemuksia vapaaehtoisilla on LäksyHelppi -ohjaajana toimimisesta?*

Tarkoituksena on selvittää vapaaehtoisten kokemuksia LäksyHelppi -toiminnasta, siitä kuinka tärkeäksi he toiminnan kokevat sekä itsenä että toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen kannalta. Tavoitteena on kuulla vapaaehtoisten ajatuksia siitä, miten he kokevat vapaaehtoisena toimimisen, kuinka toiminta on vastannut odotuksia, millaisia onnistumisen kokemuksia ja haasteita vapaaehtoiset ovat LäksyHelppi -ohjaajana kokeneet, kokevatko vapaaehtoiset kaipaavansa tukea ohjaajana toimimiseen ja miten he haluaisivat toimintaa kehittää.

8.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyön aiheen ja tutkimuskysymysten luonteen vuoksi päätin toteuttaa opinnäytetyön kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Aineistoa on joiltain osin kerätty ja käsitelty myös kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimuksen keinoin. Määrällistä tutkimusta on käytetty laajentamaan ja syventämään tutkimuskohteesta saatavaa tietoa. Laadulliseen tutkimukseen voidaan Metsämuurosen (2003, 2008) mukaan liittää pienimuotoista määrällistä mittausta havainnollistamaan laadullista aineistoa.

Laadullista tutkimusta tehdessä tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Laadullinen tutkimus mahdollistaa uuden tavan ymmärtää tutkittavaa ilmiötä syvällisemmin sekä tarjoaa mahdollisuuden ilmiön rikkaaseen ja perusteelliseen kuvaamiseen ja selittämiseen. (Kananen 2017, 35-36.)

Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa on tavoitteena tavoittaa ihmisen omat kuvaukset koetusta todellisuudestaan, sekä asioita, joita ihminen pitää itselleen merkityksellisinä ja tärkeinä. Laadullisen tutkimusmenetelmän erityispiirre on, että tutkimuksen tavoitteena ei ole löytää totuutta tutkittavasta asiasta, vaan tutkimuksen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla näyttää jotakin, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. (Vilkkä 2015, 118-120.) Siinä missä määrällinen tutkimus antaa mahdollisuuden ilmiön tarkkaan kuvaukseen matemaattisessa muodossa, laadullinen tutkimus

mahdollistaa tarkan, ymmärrettävän ja kokonaisvaltaisen kuvauksen ilmiöstä sanallisessa muodossa (Kananen 2017, 34).

8.3 Aineiston keruu

Opinnäytetyön aineisto kerättiin syksyllä 2019 kyselytutkimuksena sähköisen Google Forms - kyselylomakkeen (Liite 2) avulla. Kyselytutkimuksessa tutkija esittää kysymyksiä vastaajalle kyselylomakkeen muodossa (Vehkalahti 2014, 11). Kyselytutkimus on tärkeä tapa kerätä ja tarkastella tietoa muun muassa erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Se on mittausväline, jonka sovellusalue ulottuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisestä tutkimuksesta mielipidetiedusteluihin, katukyselyihin, soveltuvuustesteihin ja palautemittauksiin. Kyselytutkimuksen ajatellaan perinteisesti liittyvän määrälliseen tutkimukseen, mutta sähköisiä kyselyitä on mahdollista käyttää myös laadullisen aineiston keräämiseen. (Vehkalahti 2014, 11; Ronkainen, Mertala & Karjalainen 2008, 21-23.)

Suunnitellessamme opinnäytetyötä Helsingin ja Uudenmaan piirin kerhotoiminnasta vastaavan Päivi Mäkisen kanssa, oli alusta asti selvää, että mahdollisimman kattavien tulosten saamiseksi tutkimus olisi hyvä toteuttaa sähköisenä kyselytutkimuksena, sillä sähköisen kyselytutkimuksen avulla on mahdollista tavoittaa mahdollisimman monta vapaaehtoistyöntekijää. Kyselytutkimus on helppo lähettää sähköpostitse halutulle kohderyhmälle ja kyselyyn vastaaminen sähköisesti on vastaajalle vaivatonta.

Tulosten kannalta oli tärkeää, että kyselyyn vastaavilla oli jo jonkin verran kokemusta vapaaehtoisena toimimisesta juuri LäksyHelpissä, jotta vapaaehtoistyöstä olisi ehtinyt muodostua vastaajalle merkityksellistä. Laadullista tutkimusta tehdessä on tärkeää, että henkilöillä, joilta tietoa kerätään, on kokemusta asiasta ja että he tietäisivät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon (Tuomi & Sarajarvi 2009, 87-88).

Koin tärkeäksi, että kyselylomake on mahdollisimman siisti ja selkeä, johon vastaaminen tuntuu miellyttävältä. Heikkilän (2008, 48) mukaan vastaaja saattaa muun muassa kyselylomakkeen ulkonäön perusteella päättää, vastaako hän kyselyyn vai ei. Google Forms - ohjelma mahdollisti kysymysasettelun selkeästi erilleen jaettaviksi teemoiksi, jonka avulla samaa aihetta koskevat kysymykset oli mahdollista ryhmitellä erillisiksi kokonaisuuksiksi, joilla oli selkeät otsikot. Vastaajan kannalta kysymysten järjestys on tärkeä, ja kysymyksistä tulisi olla tunnistettavissa jonkinlainen juoni, kuten Vilkkä (2015, 107) asian ilmaisee, sillä kysymysten johdonmukaisuus helpottaa vastaamista. Hyvin muotoillut kysymykset ja kysymysasettelu ovatkin kyselytutkimuksen perusta, sillä jos vastaaja ymmärtää asian eri tavalla kuin tutkija on sen tarkoittanut, on mahdollista, että tutkimustulokset vääristyvät. Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmien tulee olla täsmentyneitä ennen kysymysten

laatumista, sillä silloin tiedetään, mitä aineistonkeruulla pyritään löytämään. (Valli 2007, 102-103.)

Kyselylomakkeessa hyödynnettiin sekä laadullista että määrällistä aineistonkeruuta. Kysely sisälsi sekä laadullisia, avoimia kysymyksiä, että määrällisiä, Likert-asteikkokysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä vastaaja sai itse kirjoittaa vastauksensa kommenttikenttään, eikä valmiita vastausehtoja oltu annettu. Laadullisissa tutkimuksissa käytetäänkin pääasiassa avoimia kysymyksiä, jolloin vastaajien valintamahdollisuuksia ei rajoiteta mitenkään (Heikkilä 2008, 49). Opinnäytetyön tulosten kannalta koin tärkeäksi, että kysymyksistä suurin osa oli avoimia kysymyksiä, jotta vastauksista olisi luettavissa vastaajan oma kokemus sekä se, mitä he pitivät tärkeänä. Avoimet kysymykset mahdollistivat sen, että vapaaehtoiset pääsivät kertomaan mahdollisimman avoimesti omasta kokemuksestaan.

Kyselylomakkeessa hyödynsin määrällistä aineistonkeruuta Likert-asteikkokysymyksillä. Likertin asteikko on tavallisesti mielipideväittämässä käytetty 4- tai 5-portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on ”täysin eri mieltä” ja toisena ääripäänä ”täysin samaa mieltä” (Heikkilä 2008, 53). Likert-asteikkokysymykseen vastaajan oli mahdollista valita asteikolta 1-5 numeerinen arvo, joka parhaiten kuvaa hänen kokemustaan. Esimerkiksi kysymys ”Koen, että LäksyHelppi on vastannut odotuksiani” antoi vastausvaihtoehdoksi arviointiasteikon, johon vastaaja valitsi vastauksensa asteikolta 1-5 (1 = täysin eri mieltä; 2 = hieman eri mieltä; 3 = en osaa sanoa; 4 = jokseenkin samaa mieltä; 5 = täysin samaa mieltä). Asteikon eri arvot oli ilmoitettu sanallisesti kysymyksiä ennen, jotta kysymykseen vastaaminen olisi vastaajalle mahdollisimman helppoa. Likert-asteikkokysymyksillä halusin saada vastauksista myös numeerisen arvon havainnollistamaan vastaajien suhtautumista kyseiseen ilmiöön, sekä laajentaa ja syventää tutkimuskohteesta saatavaa tietoa (Kananen 2017, 34).

Yksi hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkeistä on se, ettei lomake ole liian pitkä (Heikkilä 2008, 49). Kyselylomakkeeni pituus herättikin minussa huolta, sillä liian pitkä kysely saattaa saada vastaajan epäröimään, haluaako hän vastata kyselyyn. Kyselyssäni oli yhteensä 18 kysymystä, joista suurin osa oli avoimia kysymyksiä. Kysymykset oli jaettu neljään eri teemaan, jotka jokainen oli numeroitu, jotta vastaajan on mahdollista arvioida, kuinka kauan kysely vie häneltä aikaa. Lisäksi lisäsin kyselyyn edistymispalkin, joka kyselyn edetessä vierittyi vasemmalta oikealle ja näytti vastaajalle hänen edistymisensä kyselyssä.

Google Forms -ohjelma mahdollisti kysymyksiä lukitsemisen. Vastaajan oli siis vastattava lukittuun kysymykseen, jotta hänen olisi mahdollista edetä kyselyssä eteenpäin. Kysymykset lukitsemalla vastauksia on mahdollista saada niihin kysymyksiin, jotka ovat tutkimuksen kannalta olennaisia. Osa kysymyksistä oli kuitenkin jätetty tarkoituksellisesti vapaaehtoisiksi, sillä tutkimustulosten kannalta olisi epäedullista, jos vastaaja pakotetaan vastaamaan

kysymykseen, jota hän ei ymmärrä, johon hän ei tiedä vastausta tai johon hänellä ei ole mitään sanottavaa. Todennäköisemmin vastaaja jättää kyselytutkimuksen kesken tai valitsee minkä tahansa vastauksen päästäkseen kyselyssä eteenpäin. Tämä taas olisi tutkimuksen kannalta epätoivottua aineistoa.

Ennen sähköisen kyselylomakkeen lähettämistä lomakkeen selkeys, kysymysasettelu ja -teemoittelu, kyselyn sisällöllinen toimivuus sekä vastaamiseen kulunut aika testattiin kahdella kohderyhmään kuulumattomalla henkilöllä ja tarpeelliset muutokset korjattiin. Lähetin kyselylomakkeen hyväksyttäväksi Päivi Mäkiselle, jonka jälkeen kysely lähetettiin sähköpostitse kaikille 22:lle LäksyHelppi -toiminnan vastaavalle ohjaajalle toivomuksena, että kyselyä jaetaan kaikille LäksyHelpissä toimiville vapaaehtoisille ohjaajille. Tämän jälkeen kysely jaettiin LäksyHelpin yksityiseen Facebook-ryhmään, johon kuuluu 155 jäsentä.

Liitin saatekirjeeni (Liite 1) osaksi sähköistä kyselylomaketta, jonka tehtävänä oli kertoa vastaajalle tutkimuksen taustasta, siitä mistä tutkimuksessa on kysymys, kuka tutkimusta tekee ja mihin tutkimustuloksia tullaan käyttämään (Vehkalahti 2014, 47). Kyselyyn annettiin kaksi viikkoa vastausaikaa, jonka aikana kyselylomakkeeseen vastasi 52 vapaaehtoista.

8.4 Aineiston käsittely ja analysointi

Tässä opinnäytetyössä analyysimenetelmänä on käytetty sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi voi toimia sekä yksittäisenä metodina että väljänä teoreettisena kehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan, että tutkimuksessa analysoidaan tutkimuksen kohteena olevaa sisältöä. Sisällönanalyysi onkin paljon käytetty tutkimusmetodi, sillä sen avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta. Voidaankin sanoa, että useat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Sisällönanalyysista puhuttaessa, kuulee usein puhuttavan induktiivisesta ja deduktiivisesta analyysista. Tämä jako perustuu tulkintaan siitä, onko tutkimuksessa käytetty päättelyn logiikka joko induktiivinen, jolloin se päättyy yksittäisistä havainnoista yleisiin merkityksiin, vai deduktiivinen, jolloin se päättyy yleisestä merkityksestä yksittäisiin havaintoihin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-97.) Tässä opinnäytetyössä aineisto analysoidaan jälkimmäisen, eli deduktiivisen sisällönanalyysin mukaisesti.

Deduktiivista, eli teorialähtöistä sisällönanalyysiä ohjaa nimensä mukaisesti jo olemassa olevaan teoria tai malli. Tutkimuksessa tämä malli kuvaillaan, jonka jälkeen tämän mallin mukaan pyritään määrittelemään tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä kyse on siis siitä, että aineiston analyysiä ohjaa valmis, aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys, jolloin jo ilmiöstä tiedetty sanelee, miten aineiston hankinta

ja sen analysointi järjestetään ja miten tutkittava ilmiö käsitteenä määritellään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 99-101.) Kuten Grönfors (1982, 33-37) asian ilmaiseekin, deduktiivisen analyysin perusajatuksena on se, että uudet tieteelliset löydöt ovat mahdollisia vain, kuin havaintojen teko perustuu johonkin johtoajatukseseen. Uusia teoria ei siis synny pelkkien havaintojen pohjalta, kuten induktiivisessa päättelyssä, vaan johtoajatuksena on valmis teoria, jonka avulla havainnot voidaan kohdistaa tiettyihin tärkeiksi oletettuihin seikkoihin (Grönfors 1982, 33-37).

Laadullisen tutkimuksen aineistot ovat usein niin laajoja, että niiden käsittely sellaisenaan on hankalaa. Ennen analysointia aineisto vaatii sen työstämistä muotoon, joka mahdollistaa analyysin. Laadullisen aineiston käsitellyn ensimmäinen vaihe on yhteismitallistaminen litteroinnin avulla, jolloin aineistot muutetaan tekstimuotoon. (Kananen 2014, 101-104.) Sähköistä kyselylomaketta käytettäessä vastaukset ovat saatavissa valmiiksi tekstimuodossa, joten niitä ei tarvitse litteroida analysointia varten.

Opinnäytetyötäni ohjasi jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa teemat, jotka näkyvät opinnäytetyön teoriassa ja opinnäytetyön tavoitteissa. Näiden teemojen pohjalta jo aineiston keruuvaiheessa oli selvää, mitä tietoa aineistonkeruulla pyrittiin löytämään ja miten saatua aineistoa tullaan analysoimaan. Kuten teorialähtöiselle sisällönanalyysille on tyypillistä, aineistosta etsitään teorian perusteella tiettyjä asioita, tai aineistosta nousevia merkityksiä ja näitä verrataan jo olemassa olevaan teoreettiseen malliin (Leinonen 2018).

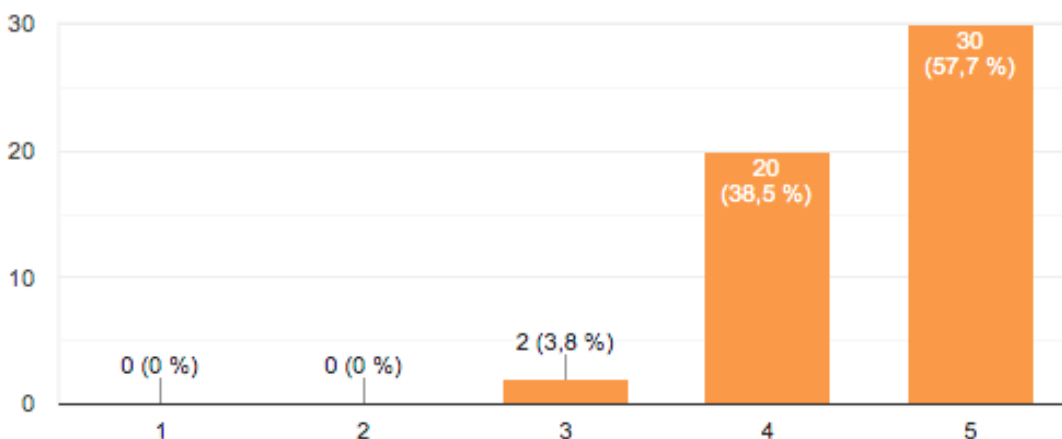
Yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä on aineiston koodaus, jota käytin avoimien kysymysten avulla saatujen vastausten analysointiin. Koodauksella pyritään saamaan aineisto käsiteltävään muotoon. Tietoja yhdistetään siten, että samaa tarkoittavat asiat yhdistetään samalla koodilla, kuten myös sellaiset asiat, joilla on jokin yhteinen tekijä. Aineistoa voidaan tarkastella teoriakäsitteiden avulla eli pyritään jäljittämään aineistosta ilmaisuja, ilmenemismuotoja tai merkityksiä, jotka selittävät ilmiötä. (Kananen 2017, 104.) Merkitsin aineistoon tutkimuskysymysten kannalta olennaiset asiat erilaisia värikyniä käyttäen, esimerkiksi merkitsemällä eri värikoodilla vastauksia, jotka olivat toistuvia tai toisistaan poikkeavia, ja pyrin siten selkeyttämään aineiston sisältöä.

Sitä aineiston osaa, joka on saatu Likert-asteikkokysymyksillä, on analysoitu määrällisen analyysin keinoin tilastollisella kuvaavalla analyysillä, jonka tarkoituksena on kuvata, minkälainen tutkimuksen kohteena oleva ilmiö on tai kuinka yleisestä ilmiöstä on kyse (Tutkimusprosessi 2009). Olen käyttänyt Google Forms -ohjelman pylväskaavioita visualisointivälineenä.

9 Tulokset

9.1 Kokemuksia LäksyHelppin kotouttavasta vaikutuksesta

Kuten kuviosta 1. ilmenee, kyselyyn vastanneista 30 (57,7 %) vastasi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että LäksyHelppi tukee maahanmuuttajataustaisia lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään. Vastanneista 20 (38,5 %) vastasi olevansa väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä ja 2 (3,8 %) kysymykseen vastannutta ei osannut sanoa.

Kuvio 1: Koen, että LäksyHelppi tukee lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään

Kysyttäessä, että miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelppin tukevan lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään kävi vastauksista ilmi, että vapaaehtoiset näkevät LäksyHelppin tukevan lapsien ja nuorten koulunkäyntiä ennen kaikkea kotiläksyjen tekemisen kautta.

Moni vastaajista koki, että oppilailla ei usein ole mahdollisuutta saada kotona tarvitsemaansa tukea koulunkäyntiin. LäksyHelppi onkin tärkeä tuki erityisesti niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmilla ei kielellisten vaikeuksien vuoksi ole mahdollisuutta auttaa kotiläksyjen tekemisessä.

”Maahanmuuttajataustaisilla vanhemmilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia auttaa kuin syntyperäisillä lapsiaan ja tässä tilanteessa LäksyHelppi auttaa.”

Osa vastaajista kertoi, että läksyjen tekeminen aikuisen tuella vastaa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tarpeeseen saada tukiopetusta. Vastaajat kokivat, että oppilaiden osallistuminen LäksyHelppiin pitkien koulupäivien jälkeen, kertoo toiminnan antavan heille heidän kaipaamaansa lisätukea. LäksyHelppissä oppilaiden on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta hankalaksi kokemiensa koulutehtäviensä parissa, joka edesauttaa sitä, että he eivät jää opetuksesta jälkeen.

”Lisätuen avulla lapset pysyvät nopeammin edistyvien kanssa samassa tahdissa eivätkä jää jälkeen. Uuden oppiminen on helpompaa, kun on saanut rauhassa ja avustettuna perehtyä kulloinkin opittaviin asioihin. Kun suomen kieli ei ole hyvin hallussa, se vaikuttaa kaikkiin oppiaineisiin.”

”Lapsi saa tarvittaessa henkilökohtaista opastusta. Joskus on myös hyvä, että käydään lapsen kanssa asioita läpi, koska lapsen kielitaito ei ole riittävä tehtävien ymmärtämiseen.”

Sen lisäksi, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat saavat vastaajien mielestä LäksyHelppistä tukea kotitehtävien tekemiseen, moni vastasi LäksyHelppin tukevan myös heidän suomen kielen kehitystään. Vapaaehtoiset kokivat, että kahdenkeskinen aika ohjaajan ja oppilaan välillä LäksyHelppissä tukee oppilaiden suomen kielen kehitystä.

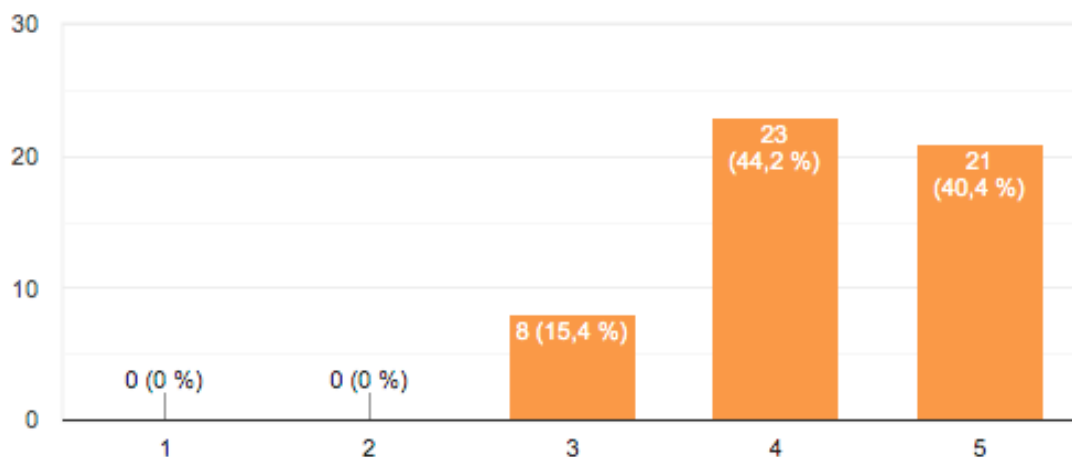
”Paitsi että lapset saavat apua koulutehtävissä, ulkomaalaistaustaiset lapset oppivat myös suomen kieltä. Ohjaajan ja oppilaan välinen työskentely antaa eri tavalla oppilaalle tukea kuin luokassa opiskelu ...”

Lisäksi vapaaehtoiset kokivat, että LäksyHelppi vaikuttaa myönteisesti lasten ja nuorten itsetunnon rakentumiseen, mikä myös edesauttaa heidän myönteistä suhtautumistaan koulunkäyntiä kohtaan. Vapaaehtoiset kokivat, että oppilaat huomaavat oppivansa uusia asioita ja menestyvänsä opinnoissaan, jolloin he saavat varmuutta onnistumisen kokemusten kautta.

”Oppilaat huomaavat oppivansa ja olevansa hyviä monissa asioissa.”

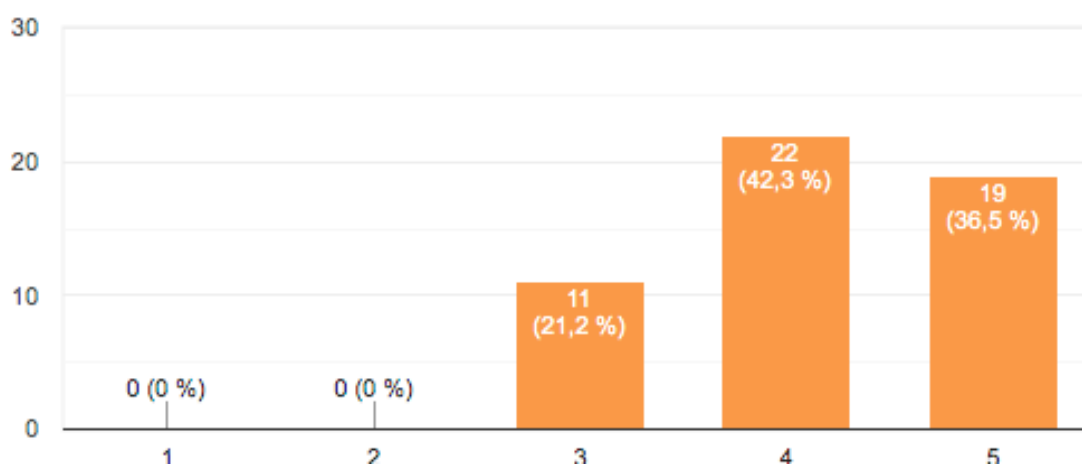
”... Se (LäksyHelppi) on myös mahdollisuus vaikuttaa suhtautumiseen koulunkäyntiin. Lisäksi voin olla yksi luottoaikuinen ja ainakin yrittää tukea lasten/nuorten itseluottamusta.”

Kyselyyn vastanneista 21 (40,4 %) vastasi, että he ovat täysin samaa mieltä väitteen ”Koen, että LäksyHelppi kannustaa lapsia ja/tai nuoria koulunkäyntiin” kanssa. 23 (44,2 %) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja 8 (15,4 %) ei osannut sanoa. (Kuvio 2)

Kuvio 2: Koen, että LäksyHelppi kannustaa lapsia ja/tai nuoria koulunkäyntiin

Kysyttäessä vapaaehtoisilta, että kokevatko he LäksyHelpin ehkäisevän syrjäytymistä, oli 19 (36,5 %) täysin samaa mieltä väitteen kanssa, kuten kuviosta 3. ilmenee. Kyselyyn vastanneista 22 (42,3 %) vastasi olevansa väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä ja 11 (21,2) ei osannut sanoa.

Kuvio 3: Koen, että LäksyHelppi ehkäisee syrjäytymistä

Vastaaajista suurin osa koki LäksyHelpin koulunkäyntiä ja suomen kielen kehitystä tukevan vaikutuksen syrjäytymistä ehkäiseviksi tekijöiksi. Vastaaajat kokivat, että LäksyHelpillä on myönteinen vaikutus siihen, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat kokea koulutuksen merkitykselliseksi.

”Koulussa pärjääminen on yksi parhaista syrjäytymistä ehkäisevistä keinoista.”

”LäksyHelppi on omalta osaltaan nostamassa koulun ja koulutuksen merkitystä näkyväksi lapsille ja nuorille. Se luo myös ehkä heihin uskoa omiin mahdollisuuksiin.”

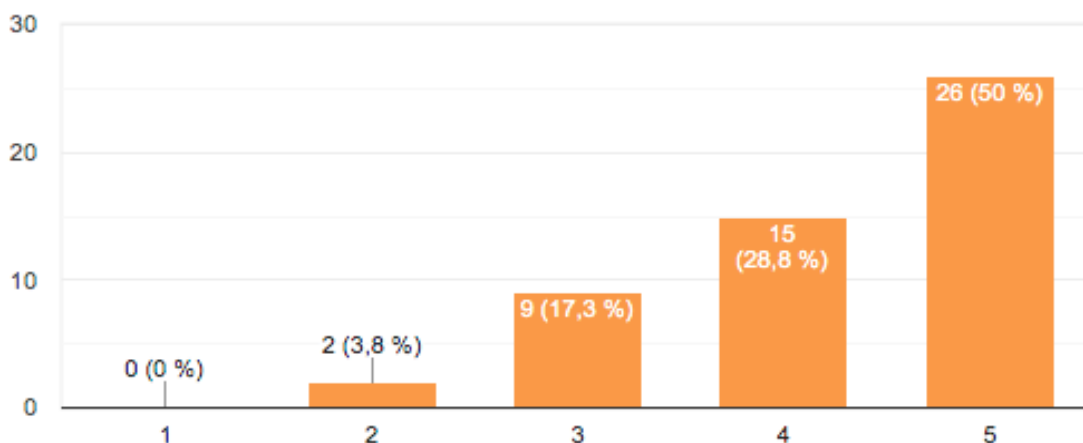
Osa kysymykseen vastanneista oli sitä mieltä, että LäksyHelpin koulunkäyntiä tukeva vaikutus edistää jatkokouluttautumista ja sitä kautta työelämään siirtymistä, jotka syrjäytymisestä puhuttaessa nousevat olennaisina syrjäytymistä ehkäisevinä tekijöinä esiin.

”Suomen kielen oppiminen ja koulutuksen hankkiminen edistää työn saamista ja siten integroitumista yhteiskuntaan.”

”Oppiminen mahdollistaa myöhemmin ammatin saamista”

Lisäksi osa vastanneista mainitsi yhdeksi syrjäytymistä ehkäiseväksi tekijäksi sen, että LäksyHelmissä kaikki voivat kokea olevansa tasavertaisessa asemassa. Vapaaehtoiset kokivat, että pienessä ryhmässä on helpompi huomioida kaikki oppilaat. LäksyHelmissä lapsi voi kokea kuuluvansa joukkoon, sillä LäksyHelmissä käy monia samassa tilanteessa olevia lapsia.

Kuviosta 4. ilmenee, että kyselyyn vastanneista 26 (50 %) vastasi olevansa täysin samaa mieltä väitteen ”Koen, että LäksyHelppi tukee maahanmuuttajataustaisen lapsen ja/tai nuoren kotoutumista Suomeen” kanssa. Vastajista 15 (28,8 %) kertoi olevansa jokseenkin samaa mieltä, 9 (17,3 %) ei osannut sanoa ja 2 (3,8 %) olivat väitteenkin kanssa hieman eri mieltä.

Kuvio 4: Koen, että LäksyHelppi tukee maahanmuuttajataustaisen lapsen ja/tai nuoren kotoutumista Suomeen

Kysyttäessä vastajilta tarkemmin, miten he kokevat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaisen lapsen ja/tai nuoren kotoutumista Suomeen, vastasi suurin osa LäksyHelpin tukevan paitsi suomen kielen kehitystä, myös kulttuurista tuntemusta uuteen kotimaahansa.

Monesta vastauksesta ilmeni, että vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin olevan maahanmuuttajataustaisille oppilaille paikka kohdata kantasuomalaisia, ja samalla paikka oppia tuntemaan suomalaista kulttuuria. Kohtaamiset kantasuomalaisten kanssa edesauttavat avointa suhtautumista uutta kotimaata ja sen kulttuuria kohtaan. Vapaaehtoiset kokivat, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat tarvitsevat enemmän kohtaamisia kantaväestön kanssa paitsi kielen, myös yhteenkuuluvuuden tunteen takia.

”Auttaa kielen oppimisessa ja tapojen/kulttuurin tulevan eri tavalla tutuksi ja selvitetyksi mahdollisesti, miksi toimitaan ehkä eri tavalla kuin omassa kulttuurissa ...”

”LäksyHelppi auttaa ymmärtämään suomenkielisiä ilmauksia ja kulttuuria. Kulttuurin ja kielen ymmärtäminen käyvät käsi kädessä. Mitä enemmän ymmärtää sen paremmin kotoutuu.”

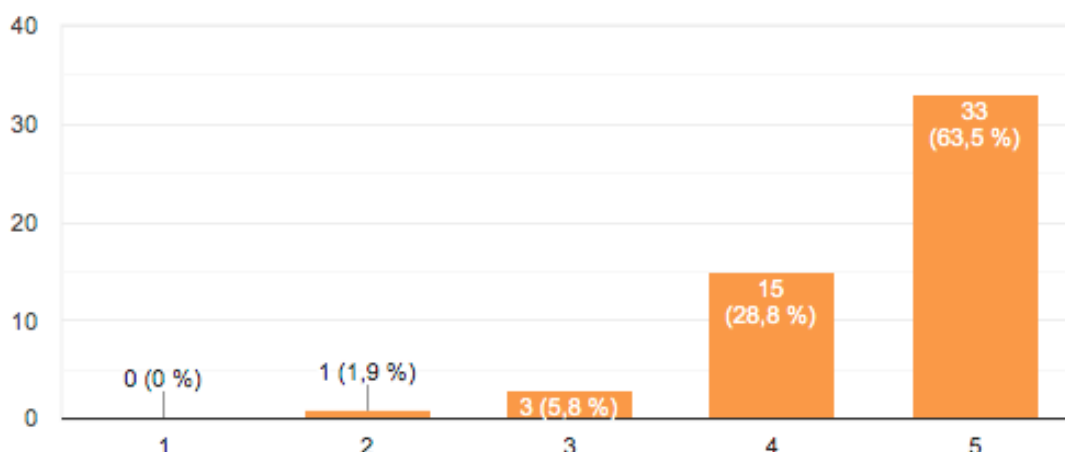
”Tehdään suomalaisen koulun antamia läksyjä suomeksi, ihan tavallisten suomea puhuvien aikuisten ihmisten kanssa, jotka juttelevat heille, tuntevat heidät, ja ovat heidän kanssaan ihminen ihmiselle.”

Yksi vapaaehtoisista vastasi, että maahanmuuttajataustaisten oppilaiden menestyminen koulussa on myös heidän vanhemmilleen tärkeää, sillä näin koko perheen on mahdollista kokea olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa.

Kyselyyn vastanneista yksi otti esille huolen siitä, että LäksyHelppi korostaa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten erilaisuutta.

”... Koska kantasuomalaislapset eivät näytä käyvän LäksyHelpissä, tämä on kuitenkin maahanmuuttajataustaisten kerho jonka kautta ei pääse osaksi suomalaista yhteiskuntaa ryhmän ja yhdessäolon kautta, vaan käytännössä Läksyhelppi enemmänkin alleviivaa erilaisuutta.”

Kuvio 5. ilmentää kuinka tärkeäksi vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin maahanmuuttajataustaisille lapsille ja/tai nuorille. Vastanneista 33 (63,5 %) oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Jokseenkin samaa mieltä koki olevansa 15 (28,8 %) vastanneista ja hieman eri mieltä 1 (1,9 %). Kysymykseen ei osannut vastata 3 (5,8 %).

Kuvio 5: Koen LäksyHelpin tärkeäksi maahanmuuttajataustaisille lapsille ja/tai nuorille

Kysyttäessä vapaaehtoisilta, miten he näkevät LäksyHelpin muutoin tukevan lasta ja nuorta, suurin osa vastasi, että LäksyHelpissä heidän on mahdollista kokea, että heistä välitetään ja että he ovat tärkeitä.

Vastauksista ilmeni, että vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin hyväksyvän ilmapiirin ja turvallisen vuorovaikutussuhteen syntymisen oppilaan ja ohjaajan välille tukevan heitä heidän elämässään ja samalla edistävän myönteisen itsetunnon rakentumista. Vapaaehtoisten mielestä oppilaat kokevat myönteisenä samojen ohjaajien läsnäolon ja sen, että ohjaajilla on aikaa ja halua keskittyä sellaisiin asioihin, jotka eivät liity läksyjen tekoon, vaan asioihin, jotka oppilaat kokevat tärkeiksi ja ajankohtaisiksi omassa elämässään.

”LäksyHelppi antaa lapsille itsevarmuutta, ja luottamuksellisen suhteen syntyessä lapset voivat jutella ohjaajan kanssa kaikista mieleen tulevista asioista.”

”Yleinen itsearvostuksen ja itsetunnon kohotus kuuluu meidän ohjaajien toimintatapoihin. Meistä oppilaat ovat kivoja ja iloisia ja he tietävät sen. Ilahdumme aidosti heidän onnistumisistaan ja ponnisteluistaan. Olemme turvallisia aikuisia!”

”Turvallisuuden tunne, on olemassa henkilöitä jotka välittävät heistä, vastakohtana niille jotka suhtautuvat kriittisesti heihin.”

9.2 Kokemuksia vapaaehtoistyöstä ja sen merkityksestä

Suurin osa vapaaehtoisista kertoi vapaaehtoistyön tuovan enemmän iloa ja merkitystä elämään. Voidaankin sanoa, että vapaaehtoistyöllä on merkitystä myös sitä tekevän ihmisen

hyvinvointiin. Vastauksista oli luettavissa, että vapaaehtoistyön nähtiin tuovan tunteen siitä, että on tarpeellinen ja on tekemässä jotain hyödyllistä.

”Tuntee tekevänsä jotain, jota joku toinen tarvitsee.”

”Iloa ja tunteita siitä, että minua(kin) tarvitaan, minulla on annettavaa.”

”Se antaa sisältöä ja merkitystä elämään, avartaa maailmankuvaa ja tarjoaa uusia kokemuksia.”

Sen lisäksi, että vapaaehtoistyö näytti tuovan vastaajien elämään lisää iloa ja merkitystä, oli vapaaehtoistyön tekemisen motiiveissa vahvasti luettavissa myös auttamisen halu ja iloitseminen siitä, että lapset ja nuoret edistyvät niin opinnoissaan kuin asenteissaankin.

”Mahdollisuutta antaa omaa aikaa toisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Samalla oma hyvinvointi lisääntyy.”

”Minusta on tosi kiva auttaa lapsia läksyissä, ja lähdän pois aina paria millia pidempänä. LäksyHelppi on oikeastaan viikon parasta aikaa.”

Useasta vastauksesta nousi esiin myös se, kuinka vastaajat nauttivat vapaaehtoistyössä siitä, että pääsevät viettämään aikaa ja jakamaan kokemuksia sekä eri kulttuureista kotoisin olevien lasten ja nuorten, että yhdessä muiden vapaaehtoistyötä tekevien kanssa. Vastauksista ilmenee, että vapaaehtoistyön kautta tulleet uudet ihmissuhteet ovat tärkeitä.

”Saan tutustua uusiin ihmisiin eri kulttuureista ja tunnen tekeväni jotain hyödyllistä.”

”Sisällökästä elämää, sosiaalisia virikkeitä, uusia ihmisiä ja laajentuvaa elämänpiiriä.”

”Mahdollisuus tehdä työtä lasten ja nuorten kanssa, iloa siitä, että saa tukea oppilaita, yhteyttä muihin omanikäisiin (muut vapaaehtoiset).”

Moni oli löytänyt vapaaehtoistyön elämäänsä eläkkeelle jäätyään, kun on enemmän aikaa ja halua tehdä jotain hyödyllistä vapaa-ajallaan muiden ihmisten auttamiseksi. Osa eläkkeelle jääneistä vastaajista kertoi vapaaehtoistyön olevan mielekästä puuhaa ja hyvä keino jakaa omaa aikaa muiden hyväksi. Vapaaehtoistyöstä nähtiin saatavan lisää sisältöä, rytmiä päiviin arkirutiinien lisäksi, uusia näkökulmia ja vaihtelua elämään.

Monelle vastaajalle vapaaehtoistyössä oli myös tärkeää, että he tuntevat tekevänsä jotain hyödyllistä, niin lasten ja nuorten kuin yhteiskunnalliseltakin kannalta. Vastaajat kokivat, että vapaaehtoistyö on tapa auttaa niitä, joiden avun tarvetta yhteiskunta ei täytä riittävästi.

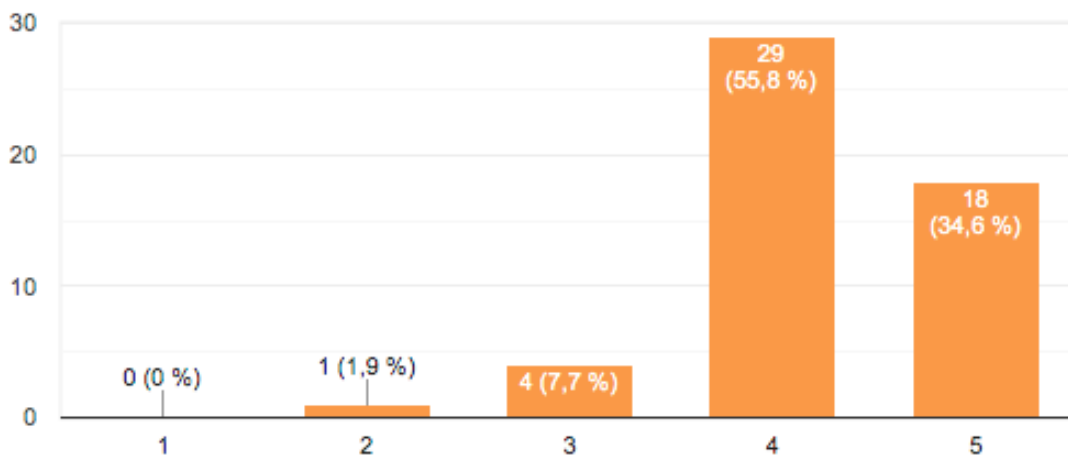
”Mukanaoloa yhteiskunnassa”

”Saan lapsista voimaa ja iloa, toivon että heille jäisi hyvä muisto suomalaisesta mummelistä. Haluan siis toimia rasismia ja syrjäytymistä vastaan.

”Haluan tehdä jotain hyödyllistä (nyt kun eläkeläisenä aikaa on) heikommassa asemassa olevien ihmisten hyväksi. Samalla saa laajempaa perspektiiviä elämään.”

9.3 Kokemuksia vapaaehtoistyöstä LäksyHelppissä

Vastauksista ilmenee, että vapaaehtoiset kokevat, että LäksyHelppi on vastannut sitä, mitä he ovat toiminnalta odottaneetkin. Väitteeseen ”Koen, että LäksyHelppi on vastannut odotuksiani” 18 (34,6 %) vastasi olevansa täysin samaa mieltä, kun taas suurin osa vastanneista, eli 29 (55,8 %) vastasi olevansa väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä, kuten kuviosta 6. ilmenee. 4 (7,7 %) kyselyyn vastanneesta ei osannut sanoa ja 1 (1,9 %) henkilö vastasi olevansa hieman eri mieltä.

Kuvio 6: Koen, että LäksyHelppi on vastannut odotuksiani

Kysyttäessä syitä, miksi vastaaja oli lähtenyt mukaan LäksyHelppiin, suurin osa vastaajista kertoi halustaan auttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria tukemalla heidän koulunkäyntiään. Samalla he kokivat auttavansa niiden oppilaiden vanhempia, joilla ei välttämättä ole mahdollisuutta auttaa lapsiaan kotiläksyjen teossa samalla tavalla, kuin kantäväestöön kuuluvien lasten vanhemmilla. Vapaaehtoiset siis kokivat auttavansa sekä lasta että hänen vanhempiaan.

”Autan mielelläni nuoria aikuisia ja lapsia ja koen mielekkääksi auttaa läksyissä, jotta he pääsevät opinnoissaan eteenpäin. Samalla pääsen tutustumaan muista maista tulleisiin ihmisiin.”

”Olen tehnyt aikanaan työtä maahanmuuttajaperheiden parissa ja tiedän, että vanhemmilla ei välttämättä ole resursseja auttaa lapsiaan suomalaisen koulun kotitehtävissä. Koen, että autan sekä lasta että hänen vanhempiaan.”

Suuri osa vastaajista, jotka kertoivat halustaan auttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria, kertoivat toivovansa, että LäksyHelppi -ohjaajana he samalla auttavat lapsia ja nuoria kotoutumaan uuteen kotimaahansa. Moni kertoi halustaan osallistua jollakin konkreettisella tavalla kotouttamistyöhön.

”Halusin auttaa maahanmuuttajalapsia sopeutumaan”

”Pidän sen tärkeänä osana maahanmuuttajien integroimiseen”

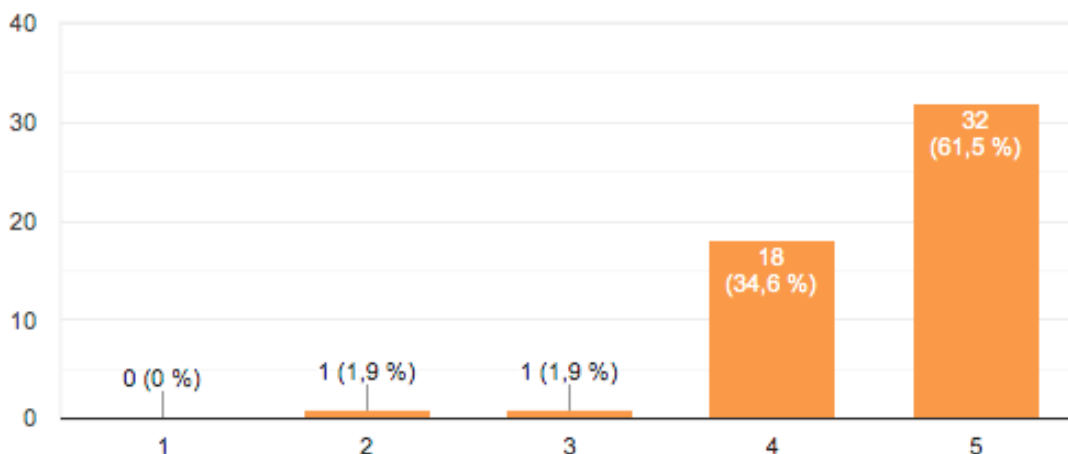
”Halu auttaa lapsia ja nuoria suoriutumaan paremmin opinnoissaan ja siten taata mahdollisuudet osallistua suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen”

Vastaajista osa kertoi olleensa aikaisemmin opetustyössä tai tehneensä työtä esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kanssa, jolloin omaa osaamista ja aiempaa kokemusta haluttiin jakaa LäksyHelpin kautta.

”Koulunkäyntiavustajana olen huomannut heikosti suomen kieltä osaavien ongelmat. Koulusta suoriutuminen vaatii isoja ponnistuksia ja tehtävien tekemiseen tarvitaan apua ... ”

”Olin opettanut vastaanottokeskuksessa lapsille suomea, se oli ollut antoisaa, halusin jatkaa.”

Kuten kuviosta 7. on nähtävissä, suurin osa ohjaajista kokee olevansa täysin samaa mieltä (61,5 %) tai jokseenkin samaa mieltä (34,6 %) siitä, että ohjaajana toimiminen on mieluista. Yksi 52 vastanneesta ei osannut sanoa ja yksi vastasi olevansa hieman eri mieltä.

Kuvio 7: Ohjaajana toimiminen on minulle mieluista

9.3.1 Positiiviset kokemukset ohjaajana

Kysyttäessä vapaaehtoisilta, että millaisia onnistumisia ja positiivisia kokemuksia he ovat kokeneet LäksyHelppi -ohjaajana, vastasi moni olevansa onnellinen huomattaessaan oppilaiden kehittyneen sellaisissa koulutehtävissä, jotka he olivat aiemmin kokeneet hankaliksi.

Vapaaehtoiset kokevat siis positiivisena asiana sen, että he ovat onnistuneet tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä.

”Jos saan lapsen oivaltamaan jonkin asian, jää siitä hyvä mieli pitkäksi aikaa.”

”On hieno tunne, kun näkee lapsen tajuavan jonkin asian, jonka käsittely ei tunnilla vielä sitä avannut ...”

Moni kertoi ilahtuneensa, kun huomasivat samojen oppilaiden tulevan LäksyHelppiin tekemään koulutehtäviä kerta toisensa jälkeen. Vastauksista oli luettavissa, että onnistumisia ja positiivisia kokemuksia tuottaa myös, kun on onnistunut luomaan hyvän ja turvallisen vuorovaikutussuhteen lasten ja nuorten kanssa.

”Paras palkinto työstä on se, että samat nuoret tulevat viikko toisensa jälkeen ja jopa vuosi vuoden jälkeen LäksyHelppiin. Se on siis merkityksellinen monelle. Onnistumisen kokemuksena koen myös sen, kun nuori uskalsi jutella minulle muistakin mieltään painavista asioista ja saimme yhdessä pohtia ratkaisuja murrosiän mukanaan tuomiin haasteisiin. Oli upeaa huomata, että nuori uskalsi luottaa.”

”Huomaan, että samat oppilaat hakeutuvat minun ohjaukseen uudestaan”

”... Tuntui mukavalta, kun eräs pikkupoika tuli toista kertaa LäksyHelppiin ja kysyi minulta iloisena, että muistanko hänet viime kerrasta. Kyllä muistin! On ollut hienoa huomata, että jo se, että olen lapsen vieressä tukena, rohkaisee häntä niin, että hän huomaa osaavansa itse ratkoa tehtäviä.”

Useat kertoivat onnistumisina ja positiivisina kokemuksina myös niitä hetkiä, kun he ovat kokeneet olevansa läsnä siinä muutoksessa, miten LäksyHelppi voi tukea lasta ja nuorta myös myöhemmässä vaiheessa hänen elämäänsä luoden koulunkäyntiin sitoutumisen ja siinä menestymisen kautta itseluottamusta ja täten yhteiskunnallisen aseman paranemista. Useat vastaajat kokivat tärkeänä etenkin sen, että voivat kokea parantavansa maahanmuuttajataustaisten naisten asemaa.

”On ollut hienoa huomata, miten LäksyHelpissä olevat maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret suhtautuvat niin vastuullisesti opiskeluun. Se tuo uskoa, että heidän asemansa on tulevaisuudessa parempi kuin heidän vanhempiansa. Erityisesti se tuo uskoa siihen, että myös tyttöjen asema paranee.”

”... Ohjattavien maahanmuuttajataustaisten tyttöjen kohdalla olen saanut erityistä iloa tästä, sillä monella heistä tuntuu olevan huono itsetunto ja käsitys itsestään heikkona oppijana, ja on ollut ilo muuttaa tätä pienissä erissä.”

”Parasta on, kun joku saa koulun loppuun tai tulee iloisena kertomaan, että on löytänyt työpaikan. Myös monien vanhempien naisten ilo siitä, että ylipäätään voi ja saa käydä koulua, on hyvin koskettavaa. Saattaa olla, että he ovat tulleet Suomeen täysin luku- ja kirjoitustaidottomina.”

9.3.2 Haasteet ohjaajana toimimisessa

Suurin osa vastaajista kertoi, että on kokenut oman osaamisena rajallisuuden haasteellisimmaksi asiaksi LäksyHelppi -ohjaajana. Osalla ohjaajista omista kouluajoista on jo pitkän aikaa, joten asiat ovat unohtuneet vuosien varrella. Vastaajat kertoivat, että suurimpia haasteita tuottaa matematiikka, erityisesti yläasteen ja lukion matematiikka, jonka osa vastaajista kertoi laskettavankin hyvin eri tavalla, kuin omana kouluaihanaan.

Kyselyn tulosten mukaan haasteita LäksyHelppi -ohjaajille tuottaa myös oppilaiden kielelliset valmiudet. Osalla oppilaista suomen kieli on vielä sellaisella tasolla koulutehtävien tasoon nähden, että ne tuottavat paljon hankaluuksia. Vapaaehtoiset kokevat, että osa maahanmuuttajataustaisista oppilaisista tarvitsisi selkeästi enemmän tukiopetusta heikon suomen kielen taitonsa vuoksi.

”Oppilaiden vajavainen kielitaito on ongelma. He ovat joskus kovin kärsimättömiä ja haluavat tehdä tehtävät vain mahdollisimman nopeasti miettimättä menevätkö ne oikein tai ovatko ymmärtäneet asian.”

”Joillakin LäksyHelpissä olleilla lapsilla ja nuorilla on aika paljon vaikeuksia suomen kielen kanssa. Minulle on ollut hyvin haasteellista yrittää selittää ymmärrettävästi opittavaa asiaa. Miettinyt olen myös sitä, miten paljon ja millä tavalla motivoida niitä lapsia ja nuoria, joilla kärsivällisyys tehdä tehtäviä lopahtaa melko nopeasti.”

Oppilaiden kärsimättömyys ja motivaation puute ovatkin haasteita, jotka moni kyselyyn vastanneista nimesi. Motivaation puute saa oppilaat monesti unohtamaan kerhon tarkoituksen ja heidän levottomuuteensa vie toisilta lapsilta työrauhan. Vapaaehtoiset kokevat levottomuuden raskaana.

”... Lapset eivät oikein jaksa keskittyä, on hälinää ja meteliä ja lapsilla on jo kiire kotiin. Kurinpito on joskus ongelma.”

”Kurin pitäminen on toisinaan hankalaa varsinkin silloin, kun oppilas ei ole yhtään kiinnostunut läksyjien teosta.”

Osa ohjaajista toivookin, että koulut, joissa LäksyHelppiä järjestetään, ottaisivat enemmän vastuuta sekä koulun järjestyssääntöjen noudattamisen, että LäksyHelppi -opetuksen tukemisen kannalta. Vapaaehtoiset kokevat turhauttavansa sen, että koulu ei tue toimintaa.

”Aikaisempi läksyhelppiryhmäni toisessa koulussa oli meluisa, levoton, työ tuntui välillä todella turhauttavalta, koulu ei tukenut toimintaa”

”Koulu voisi myös satsata meihin ohjaajiin. Olen pyytänyt lainaksi koululta yhtä matematiikan kirjaa, josta voisi etukäteen tutustua tehtäviin. Rehtori ei luvannut yhtään kirjaa lainaksi.”

Yhdeksi haasteeksi ohjaajat kertoivat myös LäksyHelppi -ryhmien suuruuden. Ajoittain ohjattavat ryhmät ovat niin suuria, että ohjaajia ei ole tarpeeksi, jolloin yhdelle ohjaajalle on aikaan nähden liian paljon oppilaita, jotka tarvitsisivat tukea koulutehtäviensä tekemiseen.

”Ajoittainen aikapula, kun tukea tarvitsevia oppilaita tulee paljon yhtä aikaa Läksykerhoon”

”Joskus on hankalaa, kun on monta autettavaa yhtä aikaa tai joku odottaa turhaan vuoroaan”

”Liian suuria ryhmiä eikä ehdi auttaa kaikkia ...”

9.3.3 Tuen tarve

Kysyttäessä vapaaehtoisilta sitä, kokevatko he tarvitsevansa tukea LäksyHelppi -ohjaajana toimimiseen, suurin osa kyselyyn vastanneista vastasi, että ei koe tarvitsevansa. Moni kyselyyn vastanneista kertoikin, että koki saavansa parhaiten tukea muilta LäksyHelppi -ohjaajilta, joiden kanssa voi jakaa tunnilla tapahtuneita asioita ja pohtia mahdollisia ongelmatilanteita.

”Saan tukea muista ohjaajista. Juttelemme tunnin tapahtumista ja kun opimme tuntemaan oppilaat, voimme yhdessä pohtia, miten selviämme ongelmatilanteista.”

”Joskus miettinyt, teenkö varmasti asiat oikein. Onneksi meillä on hyvä tiimi.”

Osa vastaajista toivoikin enemmän yhteistä järjestettyä aikaa keskustella LäksyHelppi -toiminnasta muiden LäksyHelppi -ohjaajien kanssa. He kokivat, että Suomen Punaisen Ristin koulutustilaisuudet ovat olleet hyödyllisiä ennen kaikkea sen vuoksi, että niissä on ollut mahdollista päästä jakamaan kokemuksia muiden LäksyHelppi -ryhmien ohjaajien kanssa.

”Varmaan olisi kiva, jos enempi tavattaisiin ja keskusteltaisiin ohjaajien kesken, ja kuultaisiin kokemuksia myös muista läksyhelpeistä.”

”Vertaistukea muilta ohjaajilta. Pitäisi useammin tavata muissa merkeissä. Punaisen Ristin kurssi kyllä kertoi hyvin järjestön toiminnasta, mutta ei paljon auttanut läksyhelppihommia varten.”

Vastaajat toivoivat myös enemmän LäksyHelpin ja koulun välistä yhteistyötä, tietoa nykyisestä opetusjärjestelmästä ja yhteistyötä opettajien kanssa. He kokivat, että opettajilta olisi hyödyllistä saada konkreettisia neuvoja, jotka olisivat avuksi LäksyHelpin ohjaamisessa.

9.4 Ajatuksia LäksyHelpin kehittämisestä

Kuten kysyttäessä kokevatko vapaaehtoiset tarvitsevansa tukea ohjaajana toimimiseen LäksyHelmissä, nousi LäksyHelpin kehittämis ehdotuksistakin esille toive LäksyHelpin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisestä.

Vapaaehtoiset toivoivat, että koulun puolelta olisi tavoitettavissa henkilö, joka vastaisi LäksyHelppiin liittyvistä asioista.

”... minusta olisi hyvä, että koulun puolesta olisi selkeästi ainakin yksi yhteyshenkilö, joka haluaisi tavata meidät uudet ohjaajat.”

Lisäksi toivottiin, että koulun kanssa voitaisiin järjestää tapaaminen lukuvuoden alussa, jossa koulua ja sen toimintaa esiteltäisiin sekä kerrottaisiin nykyisestä opetusjärjestelmästä ja -menetelmistä. Koulun toivottiin tukevan LäksyHelppiä myös jakamalla opetusmateriaalia, jota voidaan hyödyntää opetuksessa.

”... Olisi myös hyvä, jos koulu ja sen toimintaa esiteltäisiin meille lukuvuoden alussa, vaikka vaan 1-2 tunnin tapaamisessa. Uskon, että se hyödyttäisi molempia osapuolia. Nyt meitä kohtaan on vain suunnaton luottamus, mikä on tietenkin tavallaan hienoa.”

”Tämän vähän perusteella, aloitin nyt syksyllä, voisi olla parempi yhteistyö koulun ja kerhon välillä. Olisi hyvä saada enemmän tietoa oppikirjoista ja opetusmenetelmistä.”

”Koulu voisi esim. varaamalla tarvittavaa oppimateriaalia myös Läksyhelppiin osoittaa arvostavansa tätä ilmaisupalvelua.”

Vapaaehtoiset kokivat toimivan koulun ja LäksyHelpin välisen yhteistyön edesauttavan myös sellaisten oppilaiden osallistumista LäksyHelppiin, jotka tarvitsevat tukea koulunkäyntiin. He kokivat, että tiiviimpi yhteistyö opetushenkilökunnan ja opinto-ohjaajien kanssa mahdollistaisi sen, että tieto LäksyHelplistä saavuttaisi enemmän myös niitä oppilaita, jotka ovat eniten tuen tarpeessa.

Vastaajista iso osa otti puheeksi huolen siitä, että vapaaehtoisia LäksyHelppi -ohjaajia ei ole riittävästi läksykerhojen toiminnan kannalta, sillä osa oppilaista ei saa riittävästi tukea koulutehtävien tekemiseen ainoastaan ajan ja ohjaajien puutteen takia. Lisäksi nähtiin, että vapaaehtoisia ei ole riittävästi toiminnan tarpeellisuuteen nähden, sillä vapaaehtoisen kokemusten mukaan monet koulut toivoisivat LäksyHelppi -toimintaa, mutta resurssipulan takia se ei ole mahdollista.

Vastaajat pohtivatkin sitä, että jos LäksyHelppi toimintaa järjestettäisiin sellaiseen aikaan, että myös työssäkäyvät voisivat osallistua, löytyisi halukkaita vapaaehtoisia varmasti enemmän. Nyt läksykerhoja järjestetään koulupäivien jälkeen, jolloin moni vapaaehtoistoiminnasta kiinnostunut ei pääse osallistumaan.

”Ohjaajilla on omakin elämä. Usein joutuu tasapainoilemaan (ajan) riittämättömyyden kanssa. Enemmän ohjaajia ja mahdollisesti aikataulujen optimointia.”

”Järjestää enemmän toimintaa alkuilta-aikaan jolloin työssäkäyvät voisivat osallistua. Vapaaehtoisia saisi varmasti paljon enemmän sillä tavalla.”

”Ilta-aikaan järjestettäviä ohjausryhmiä pitäisi olla enemmän, jos halutaan, että mukana on muitakin ohjaajia kuin eläkeläisiä. Työssäkäyvät eivät pääse päivällä ohjaamaan. Ymmärrän, että lapsille on mukavaa aloittaa heti koulun jälkeen, mutta tässä voisi miettiä mahdollisuuksia (ja lapset voivat mielestäni ottaa apua vastaan myös itselleen ei-niin-optimaalisessa ajanhetkessä) ...”

Osa vastaajista toivoi Punaisen Ristin tuovat LäksyHelppi -toimintaa enemmän esille viestinnässään, jolloin tieto siitä, että LäksyHelppi kaipaa lisää vapaaehtoistyöntekijöitä, saavuttaisi enemmän ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita tekemään vapaaehtoistyötä.

Vastauksista kävi myös ilmi, että osa vapaaehtoisista toivoisi, että LäksyHelppiin osallistuisi enemmän myös kantasuomalaisia lapsia ja nuoria. LäksyHelppi toivottaa kaikki koululaiset taustaan katsomatta tervetulleeksi, mutta vastauksista ilmenee, että LäksyHelpissä käy lähinnä vain maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.

”Alun perin olin kuvitellut, että myöskin syntyperäisiä suomalaisia kävisi LäksyHelpissä. Mielestäni monella olisi tukeen tarvetta. Miten tavoittaa heitä?”

Vapaaehtoiset toivoivat myös enemmän yhteistyötä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden vanhempien kanssa. Heistä olisi hyödyllistä tavata oppilaiden vanhempia ja kuulla heidän ajatuksiaan LäksyHelpin toiminnasta.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli Suomen Punaisen Ristin LäksyHelpin vapaaehtoistyöntekijöille suuntaamani kyselyn avulla selvittää heidän ajatuksiaan ja näkemyksiään LäksyHelppi -toiminnasta. Tarkoituksena oli selvittää vapaaehtoisten ajatuksia siitä, miten vapaaehtoiset kokevat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumista Suomeen. Tavoitteena oli kuulla myös vapaaehtoisten ajatuksia siitä, miten he kokevat vapaaehtoisena toimimisen, kuinka toiminta on vastannut odotuksia, millaisia onnistumisen kokemuksia ja haasteita vapaaehtoiset ovat LäksyHelppi -ohjaajina kokeneet sekä kokevatko vapaaehtoiset kaipaavansa tukea ohjaajana toimimiseen. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös kuulla vapaaehtoisten toiveita LäksyHelpin kehittämisestä.

Opinnäytetyön pääasiallinen teema oli LäksyHelpin merkitys maahanmuuttajataustaisen lasten ja nuorten kotoutumisessa. LäksyHelpissä toimivien vapaaehtoisten kokemusten perusteella ei jäänyt epäselväksi, etteikö LäksyHelpistä olisi hyötyä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisen kannalta. Tukemalla

maahanmuuttajaoppilaiden koulunkäyntiä turvataan heidän selviytymisensä suomalaisessa yhteiskunnassa. Peruskoululla on merkittävä vaikutus maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisessa, sillä sopeutuminen kouluun edesauttaa sopeutumista uuteen kotimaahan (Mäkelä ym. 2017, 22; Alitolppa-Niittamo 2003, 19). Kun lapsi on sopeutunut suomalaiseen kouluun, hän on sopeutunut suomalaiseen yhteiskuntaan, kuten Kyttälä (2013, 15) asian ilmaisee.

Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että vapaaehtoiset kokivat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulunkäyntiä ennen kaikkea kotiläksyjen tekemisen kautta. Heidän on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta hankalaksi kokemiensa koulutehtävien parissa, joka edesauttaa sitä, etteivät he jää opetuksesta kantasuomalaisten oppilaiden parissa jälkeen. Usein LäksyHelppi onkin maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle ainoa mahdollisuus tehdä läksyjä aikuisen ihmisen tukemana, sillä oppilaiden vanhemmilla ei kielellisten vaikeuksien vuoksi aina ole samanlaista mahdollisuutta auttaa lapsiaan kotiläksyjen tekemisessä, kuten kantasuomalaisten oppilaiden vanhemmilla.

Vapaaehtoiset kokivat, että LäksyHelpin toiminta vastaa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tarpeeseen saada tukiopetusta. Vaikka vapaaehtoistoiminnan ei tulisi koskaan korvata sitä, mitä kunnat eivät pysty tarjoamaan, tosiasia on, että kunnat eivät pysty tuottamaan kaikkia tarvittavia palveluja. Annettavan tukiopetuksen määrä vaihtelee kunnittain eikä kaikilla kunnilla ole mahdollisuuksia riittävän tukiopetuksen järjestämiseen, sille oppilaalle järjestettävät tukitoimet määräytyvät myös sen perusteella, mitä koulun resurssit mahdollistavat (Tuittu ym. 2011, 24; Kyttälä ym. 2013, 15).

LäksyHelpin nähtiin tukevan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten suomen kielen kehitystä ja samalla heidän kielellistä kotoutumistaan. Kouluun sopeutumisen lisäksi tärkeä kotoutumista edistää tekijä onkin uuden kotimaan kieli oppiminen, joka lisää sosiaalista integraatiota mahdollistaen valtaväestön kanssa toimimisen niin koulussa kuin koulun ulkopuolellakin (Kyttälä ym. 2013, 16). Sen lisäksi, että LäksyHelpin nähtiin tukevan suomen kielen kehitystä, nähtiin sen edesauttavan myös maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kulttuurista tuntemusta uuteen kotimaahansa. Vapaaehtoiset kertoivat, että LäksyHelppi on paikka kohdata kantasuomalaisia, joka edesauttaa avointa suhtautumista uutta kotimaata ja sen kulttuuria kohtaan.

LäksyHelpillä koettiin olevan myönteinen vaikutus siihen, että oppilaat kokevat koulutuksen mielekkääksi. Kun vapaaehtoisilta kysyttiin, että miten he näkevät LäksyHelpin muutoin tukevan maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria vastasi suurin osa, että LäksyHelpissä heidän on mahdollista kokea, että heistä välitetään ja että he ovat tärkeitä. Laaksosen (2009, 132) mukaan on tärkeää, että oppilas saa tuntea olevansa hyväksytty, arvostettu ja tasavertainen, sillä oppilaan myönteiset kokemukset näillä kolmella osa-alueella luovat

turvallisuuden sekä hyväksytyksi tulemisen tunteen tyydyttäen samalla yksilön perustarpeita. Turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen tunne saa oppilaan tuntemaan olonsa tyytyväiseksi, joka taas on yhteydessä sekä oppimiseen että koulun mielekkyyden ja tärkeyden kokemiseen. (Räsänen & Kivirauma 2011, 46-47).

Vapaaehtoiset kokivat, että LäksyHelppi vaikuttaa myönteisesti maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten itsetunnon kehittymiseen. Kun oppilaat ymmärtävät läksyjensä tehtävänannot ja kykenevät ratkaisemaan annetut tehtävät oikein, se kannustaa heitä koulunkäyntiin (Matikainen ym. 2009, 17). Oppilaat saavat onnistumisen kokemuksia läksyjä tehdessään ja lisää itseluottamusta ja varmuutta koulunkäyntiin. Oppilaan työn saama arvostus on tärkeää, sillä sitä kautta opiskelusta tulee merkityksellistä. Kannustava oppimisympäristö edesauttaa oppilaan hyvinvointia, kun taas vastaavasti tuen puute vähentää sitä. (Räsänen & Kivirauma 2011, 44-47.) Sillä, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat kokea koulunkäynnin mielekkääksi, on merkittävä rooli syrjäytymisen ennaltaehkäisemisessä. Koulunkäynnin mielekkääksi kokeminen vaikuttaa nuorten koulumenestykseen sekä päätöksiin jatkokouluttautua ja parantaa mahdollisuuksiaan työllistyä.

Vapaaehtoisten kokemusten mukaan LäksyHelppi merkitsee läksykerholaisille muutakin, kuin apua läksyjen teossa. Siitä koetaan olevan apua myös muissakin elämän vaiheissa, kuin ainoastaan koulunkäynnissä. Vapaaehtoisten mukaan läksykerholaiset kokevat myönteisenä samojen ohjaajien läsnäolon ja sen, että ohjaajilla on aikaa ja halua keskittyä muihinkin asioihin, jotka he kokevat tärkeiksi ja ajankohtaisiksi omassa elämässään. LäksyHelppiin tullessaan heillä on mahdollisuus keskustella vapaaehtoisten kanssa itseään askarruttavista asioista. Vapaaehtoiset kokivat, että olivat onnistuneet luomaan läksykerholaisien kanssa hyvän ja turvallisen vuorovaikutussuhteen. Onkin tärkeää, että lapsella on ympärillään välittäviä aikuisia, joilta on mahdollista saada tukea ja ohjausta yhteiskunnan jäseneksi kasvamisessa (Monikulttuurinen kodin ja koulun yhteistyö 2010, 7).

Kyselyn vastauksia analysoidessa päällimmäiseksi jäi tunne siitä, että vapaaehtoistyön koettiin tuovan enemmän iloa ja merkitystä vapaaehtoisten elämään sekä tunteen siitä, että on tekemässä jotain hyödyllistä auttaessaan ihmisiä, jotka apua tarvitsevat. Vapaaehtoistyön tekemisen motiiveiksi useimmat vapaaehtoiset nimesivät auttamisen halun sekä mahdollisuuden antaa omaa aikaa toisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. He toivoivat saavansa vapaaehtoistyöstä uutta sisältöä, uusia kokemuksia ja näkökulmia sekä uusia ystäviä elämäänsä. Voidaankin sanoa, että parhaimmillaan vapaaehtoistyön tekeminen ehkäisee vapaaehtoistyöntekijöiden omaa syrjäytymistä. Moni kyselyyn vastanneista kertoi löytäneensä vapaaehtoistyön eläkkeelle jäätyään, kun toiveissa oli tehdä vapaa-ajalla jotain hyödyllistä, kuten ihmisten auttamista ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Osa vapaaehtoisista kertoi olleensa aiemmin opetustyössä tai tehneensä työtä maahanmuuttajien parissa, ja nyt omaa osaamista haluttiin jakaa vapaaehtoistyön kautta.

Vapaaehtoiset kertoivat, että olivat kiinnostuneet vapaaehtoistyöstä LäksyHelmissä, sillä halusivat tukea maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulunkäyntiä, jotta heidän olisi mahdollista päästä opinnoissaan eteenpäin. Vapaaehtoiset pitivät tärkeänä, että auttaessaan maahanmuuttajataustaisia oppilaita suoriutumaan paremmin opinnoissaan, he tukevat samalla heidän kotoutumistaan uuteen kotimaahansa. Vapaaehtoistyön koettiin tukevan myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden vanhempia ja edesauttavan sitä, että koko perheen on mahdollista kokea olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa.

LäksyHelppi -ohjaajana toimiminen koettiin mieluisaksi ja toiminnan koettiin vastaavan sitä, mitä siltä oli odotettukin. Onnistumisia ja positiivisia kokemuksia LäksyHelppi -ohjaajat kertoivat kokeneensa niinä hetkinä, kun huomasivat läksykerholaistensa kehittyneen sellaisissa koulutehtävissä, jotka he olivat aiemmin kokeneet hankalaksi. Vapaaehtoiset kokivat onnistuneensa tukemaan maahanmuuttajaoppilaiden koulunkäyntiä, kun oppilaiden huomattiin oivaltamaan sellaisia tehtävänantoja, jotka oppitunnilla koettiin vaikeaksi. Moni kertoi ilahtuvansa, kun samat oppilaat saapuivat LäksyHelppiin tekemään koulutehtäviään kerta toisena jälkeen. Vapaaehtoiset olivat onnistuneet luomaan LäksyHelppistä paikan, jonka moni maahanmuuttajataustaisista lapsista ja nuorista koki merkitykselliseksi. Onnistumisina ja positiivisina kokemuksina koettiin myös niitä hetkiä, kun koulunkäyntiin sitoutuminen ja siinä menestyminen loi vapaaehtoiisiin uskoa, että oppilaiden yhteiskunnallinen asema tulee olemaan tulevaisuudessa parempi.

Suurimmiksi haasteiksi koettiin oman osaamisen rajallisuus LäksyHelppi -ohjaajana. Osalla vapaaehtoisista omista kouluajoista oli kulunut aikaa useita vuosia, jolloin oppiaineista osan ohjaaminen tuntui hankalalta. Haasteita koettiin myös oppilaiden kielellisen osaamisen kanssa, sillä osalla oppilaista suomen kieli oli vielä sellaisella tasolla, että tehtävänantojen ymmärtäminen tuotti hankaluuksia. Ajoittain suurimmiksi läksykerhojen haasteiksi koettiin myös kerhojen levottomuus, jonka vapaaehtoiset kokevat raskaana. Oppilaiden kärsimättömyys ja motivaation puute saa oppilaat monesti unohtamaan kerhon tarkoituksen, jolloin heidän levottomuutensa vie toisilta lapsilta työrauhan. Toisaalta juuri levottomuudella, kuten Matikainen ym. (2009, 21) kertovat, lapset ilmentävät pahaa oloaan. Levottomien lasten kanssa työskentely muistuttaa siitä, miksi LäksyHelppi on olemassa. Se on erityisesti niitä lapsia varten, jotka tarvitsevat enemmän aikaa ja ohjausta koulutehtävien kanssa, kuin mitä opettajien ja vanhempien on mahdollista tarjota. (Matikainen ym. 2009, 21.) Lisäksi haasteita toi ryhmien suuruus, jolloin yhdelle ohjaajalle oli aikaan nähden liian paljon oppilaita, jotka tarvitsisivat tukea koulutehtäviensä tekemiseen.

Vapaaehtoiset eivät kokeneet kaipaavansa erityisesti tukea LäksyHelppi -ohjaajana toimimiseen, mutta heidän vastauksistaan nousi esille muutamia toiveita, jotka vapaaehtoiset kokevat tärkeäksi LäksyHelppi -toiminnan kehittämisessä. Yhtenä toiveena oli LäksyHelpin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen. Vapaaehtoiset toivoivat, että koulun kanssa tehtäisiin

enemmän yhteistyötä esimerkiksi lukuvuoden alussa järjestettävän tapaamisen merkeissä, jolloin koulua ja sen toimintaa esiteltäisiin vapaaehtoisille sekä niin, että koulun puolelta nimettäisiin yhteyshenkilö, joka olisi tavoitettavissa LäksyHelppiin liittyvissä asioissa. Koulujen toivottiin tukevan läksykerhoja jakamalla opetusmateriaalia, jota olisi mahdollista hyödyntää opetuksessa, kerhojen käyttöön. LäksyHelpin ja koulun yhteistyön kehittämisen koettiin osaltaan mahdollistavan sellaisten oppilaiden osallistumista LäksyHelppiin, jotka tarvitsevat tukea koulunkäyntiin, sekä edistävän yhteistyötä oppilaiden vanhempien kanssa.

Toisena kehittämistoiveena oli tehdä LäksyHelpin toimintaa näkyvämmäksi, jotta toiminnan olisi mahdollista tavoittaa lisää sellaisia ihmisiä, jotka olisivat kiinnostuneita vapaaehtoistyöstä. Tällä hetkellä vapaaehtoisten kokemus oli, että LäksyHelppi -ohjaajia ei ole toiminnan tarpeellisuuteen nähden riittävästi. Nähtiin, että toiminnalle olisi tarvetta enemmänkin, mutta vapaaehtoisia LäksyHelppi -ohjaajia ei ole toiminnan laajentamiseksi riittävästi. Vapaaehtoisten riittämättömyys näkyy myös toiminnassa, sillä ajoittain ryhmät ovat niin suuria, ettei ohjaajia ole tarpeeksi ryhmän tarpeisiin nähden. Kehittämistoiveena olikin, että toimintaa tulisi järjestää sellaiseen aikaan, että myös työssäkäyvät voisivat osallistua, jolloin ihmisiä, jotka olisivat halukkaita tekemään vapaaehtoistyötä, löytyisi varmasti enemmän.

Näiden kehittämistoiveiden lisäksi nousi esille myös toive siitä, että LäksyHelppiin osallistuisi enemmän myös kantasuomalaisia lapsia ja nuoria. LäksyHelppi on tarkoitettu kaikille lapsille erityisryhmiä osoittelematta, kuten Matikainen ym. (2009, 21) toiminnasta kertoo. LäksyHelpin arvoihin kuuluu, että kerho on avoin kaikille taustoista tai muista tekijöitä riippumatta (Rautiainen & Eis 2012, 5). Vastauksista nousi esille huoli siitä, että LäksyHelppi nykyisellä toiminnallaan korostaa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten erilaisuutta siitä huolimatta, että läksykerho toivottaa kaikki taustaan katsomatta tervetulleeksi, jotka kaipaavat tukea kotiläksyjien tekemisessä. Matikainen (2009,21) korostaa, että lasten tulee olla yhdenvertaisia ja läksykerhon toiminnassa tulee kiinnittää huomiota, ettei lapsia luokitella millään tavoin.

10.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tieteellisessä työssä pyritään aina luotettavaan tietoon, joka varmennetaan muun muassa siten, että opinnäytetyö toteutetaan hyvien tieteellisten käytäntöjen edellyttämällä tavalla. Tutkimusetiikan näkökulmasta hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu, että tutkimuksessa käytetään tutkimusmenetelmiä, jotka ovat tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia, perusteltuja ja eettisesti kestäviä. Opinnäytetyötä, kuten muitakin tieteelliseksi tutkimuksiksi tarkoitettuja töitä tehdessä noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta, tarkkuutta ja objektiivisuutta suunnitteluvaiheessa, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa. Tutkimuksessa käytetään tieteellisiä aineistonkeruu-, tutkimus- ja

arviointimenetelmiä, jotka valitaan tutkimusongelman mukaisesti. (Kananen 2017, 189; Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6.)

Kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen luotettavuutta on haastavampaa arvioida kuin kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimuksen. Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan perinteisesti reliabiliteetin ja validiteetin käsittein. Käsitteellä reliabiliteetti tarkoitetaan tutkimustulosten pysyvyyttä, eli tarkoituksena on arvioida, onko tutkimusta toistettaessa mahdollista saada samat tutkimustulokset, jotka vahvistavat saadut tutkimustulokset luotettaviksi. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Validiteetti taas ilmaisee tutkimuksen pätevyyden, toisin sanoen sen, että tutkimuksella mitataan oikeita asioita. Validiteetissa on kyse siitä, että tutkimus on tehty perusteellisesti ja saadut tutkimustulokset ovat päteviä. (Kananen 2017, 175-176; Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231-232.)

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus jää kuitenkin usein arvioinnin varaan, sillä toisin kuten määrällisessä tutkimuksessa, ei luotettavuutta voida arvioida ja laskea yhtä tarkasti (Kananen 2017, 175). Tutkimustulosten luotettavuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä arvioidaan joillain tavoin (Hirsijärvi ym. 2009, 232).

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka dokumentointi tutkimuksen toteuttamisesta (Hirsijärvi ym. 2009, 232). Kananen (2017, 176) mukaan kaiken luotettavuustarkastelun edellytys onkin riittävä dokumentointi työn eri vaiheista, jonka avulla voidaan arvioida tutkijan ratkaisuja. Olen pyrkinyt kuvaamaan opinnäytetyöni toteutuksen ja sen eri vaiheet mahdollisimman tarkasti ja perustelemaan niihin liittyvät valinnat selkeästi. Laadullista tutkimusta tehdessä on tärkeää, että työn luotettavuutta pohditaan jo suunnitteluvaiheessa. Tutkimusasetelman tulee olla kunnossa, tutkimusongelma tulee olla tarkkaan määritelty ja tutkimusprosessi tulee toteuttaa tieteen sääntöjen mukaan. (Kananen 2017, 176.)

Pyrin parantamaan oman opinnäytetyöni luotettavuutta aikaisempiin tutkimuksiin perehtymällä. Hain vahvistusta omille tutkimustuloksilleni tutkimuksista, joissa on päädytty samankaltaisiin tuloksiin. Aikaisempiin tutkimuksiin vertaaminen edellyttää hyvää perehtyneisyyttä aihealueeseen (Kananen 2017, 179). Toki tieteellisen tutkimuksen tekeminen jo itsessään edellyttää perehtymistä aiempaan tutkimustietoon, sillä teoreettisessa osuudessa käytetään tieteenalan teoriapohjaa ja muiden tutkijoiden tutkimustuloksia. Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden kannalta on tärkeää, että muiden tutkijoiden tutkimustuloksia kunnioitetaan hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti muun muassa asianmukaisella tavalla viitaten. (Kananen 2017, 190-191).

Vaikka laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa tutkimustulosten luotettavuutta ei säätele vastausten määrä vaan niiden laatu, koen, että sähköisen kyselylomakkeen avulla saavutettu suurempi vastaajien määrä lisää osaltaan myös tutkimuksen luotettavuutta.

Koen, että tutkimukseni luotettavuutta edistää se, että käytin kyselytutkimuksessani avoimien kysymyksien lisäksi myös Likert-asteikkokysymyksiä, joita perinteisesti käytetään määrällisessä tutkimuksessa. Likert-asteikkokysymysten avulla minun oli mahdollista havainnoida vastaajien yleistä suhtautumista kysyttävään asiaan, sekä laajentaa ja syventää tutkimuskohteesta saatavaa tietoa. Käyttämällä useampaa kuin yhtä menetelmää tiedon keruussa, on mahdollista paljastaa ristiriitaisuuksia, jotka muuten saattaisivat jäädä huomioimatta ja lisätä siten tutkimuksen luotettavuutta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös puolueettomuusnäkökulma. Huolimatta siitä, että laadullisessa tutkimuksessa myönnetään, että tutkija ei voi toimia puolueettomasti, sillä hän on itse tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija, kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 136) asian muotoilevat, vaikuttavat tutkijan arvot tutkimuksessa tehtyihin valintoihin. Luotettavuuden kannalta onkin huomioitava, että toimin itse vapaaehtoisena Suomen Punaisen Ristin LäksyHelpissä, joten tutkijana olen itse osa tutkimaani yhteisöä ja sen toimintakulttuuria. (Vilkkä 2015, 198.)

10.3 Jatkotutkimusehdotukset

Jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa pohdin, kuinka läskykerhotoiminnassa mukana olevien koulujen opetushenkilökunnan kokemukset antaisivat arvokkaan näkökulman LäksyHelpin toiminnasta. Kuten opinnäytetyön tuloksistakin selvisi, LäksyHelppi tukee vapaaehtoisten kokemuksen mukaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulunkäyntiä, suomen kielen oppimista ja vastaa samalla omalta osaltaan oppilaiden tarpeeseen saada tukiopetusta. Olisikin mielenkiintoista selvittää, mikä on opetushenkilökunnan kokemus LäksyHelpistä, miten he kokevat LäksyHelpin tukevan maahanmuuttajataustaista oppilasta hänen koulunkäynnissään, ja kokevatko opettajat, että LäksyHelpin kaltainen vapaaehtoistoiminta, joka on koulujen yhteydessä tehtävää vapaaehtoistyötä, tukee heidän omaa opetustyötään? Koetaanko LäksyHelppi tärkeäksi vapaaehtoistoiminnan muodoksi ja onko sen tarjoama tuki riittävällä tasolla? Tutkimuksen suuntaaminen opetushenkilökunnalle voisi saada LäksyHelpille lisää näkyvyyttä ja edesauttaa LäksyHelpin ja koulujen välistä yhteistyötä.

Lähteet

Painetut

Alitolppa-Niittamo, A. 2003. Liminaalista jäsenyyteen. Somalinkielisten nuorten siirtymien haasteita. Teoksessa Harinen, P. (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä. Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 17-32.

Eskola, A. & Kurki, L. 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino Oy.

Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Helsinki: WSOY.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Ikonen, K. 2005. Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen järjestäminen. Teoksessa Ikonen, K. (toim.) Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Helsinki: Opetushallitus, 9-24.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy.

Korpela, H. 2005. Lasten ja nuorten kotoutuminen. Teoksessa Ikonen, K. (toim.) Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Helsinki: Opetushallitus, 26-37.

Kotoutumislaki 1386/2010

Kuula, R. 2000. Syrjäytymisvaarassa oleva nuori koulun paineessa. Koulu ja nuorten syrjäytyminen. Kasvatustieteellisiä julkaisuja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Laaksonen, A. 2009. Maahanmuuttajaoppilaiden kokemuksia erityiskoulussa. Teoksessa Nissilä, L. & Sarlin, H-M. (toim.) Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. 2. painos. Helsinki: Opetushallitus, 123-139.

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistyötoiminta kehittyä. Jyväskylä: Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys.

Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. Jyväskylä: International Methelp Ky.

Nissilä, L. 2009. Maahanmuuttajien koulutus Suomessa. Teoksessa Nissilä, L. & Sarlin, H-M. (toim.) Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. 2. painos. Helsinki: Opetushallitus, 6-19.

Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Pessi, A. & Oravasaari, T. 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Avustustoiminnan raportteja 23. Helsinki: RAY.

Porkka, S-T. 2009. Työnohjaamisen taito. Oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. Suomen Mielenterveysseura. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy.

Ronkainen, S., Mertala S. & Karjalainen A. 2008. Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen, A. (toim.) Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino, 17-30.

Räsänen, M. & Kivirauma, J. 2011. Oppilaana monikulttuurisessa koulussa. Teoksessa Klemelä, K., Tuittu, A., Virta, A. & Rinne, R. Vieraina koulussa? Monikulttuurinen koulu oppilaiden, vanhempien, opettajien ja rehtoreiden kokemana. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja A: 211. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta, 35-95.

Schubert, C. 2009. Traumaattisten kokemusten vaikutus oppimiseen. Teoksessa Nissilä, L. & Sarlin, H-M. (toim.) Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. Helsinki: Opetushallitus, 167-178.

Soilamo, A. 2006. Maahanmuuttajaoppilaan osallisuus koulukiusaamisessa. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C osa 249. Turku: Turun yliopisto.

Säävälä, M. 2012. Koti, koulu ja maahan muuttaneiden lapset. Oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Väestötutkimuslaitoksen katsauksia E 43/2012. Helsinki: Väestöliiton väestöntutkimuslaitos.

Talib, M-T. 2002. Monikulttuurinen koulu. Haaste ja mahdollisuus. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Talib, M., Löfström, J. & Meri, M. 2004. Kulttuurit ja koulu. Avaimia opettajille. Helsinki: WSOY.

Tuittu, A., Klemelä, K., Rinne, R. & Räsänen, M. 2011. Tutkimuskohteena maahanmuuttajien koulutus. Teoksessa Klemelä, K., Tuittu, A., Virta, A. & Rinne, R. Vieraina koulussa? Monikulttuurinen koulu oppilaiden, vanhempien, opettajien ja rehtoreiden kokemana. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisu A: 211. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta, 9-34.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Valli, R. 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 102-125.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura Ab.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset

Grönlund, S. & Joensuu, H-L. 2012. Suomen Punaisen Ristin Porin osaston läksykerhon vaikutus läksykerholaistensa koulunkäyntiin. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 10.11.2019.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43457/Gronlund_Susanna_ ja_Joensuu_Hanna-Leena.pdf?sequence=1&isAllowed=y

HOK-Elanto ja Suomen Punainen Risti tukemaan maahanmuuttajien koulunkäyntiä. 2009. Viitattu 27.7.2019. <https://news.cision.com/fi/suomen-punainen-risti/r/hok-elanto-ja-suomen-punainen-risti-tukemaan-maahanmuuttajien-koulunkayntia,c407876>

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 08.11.2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Kyttälä, M., Sinkkonen, H-M. & Ylinampa, K. 2013 Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulupolut: Oppilaiden kokemuksia koulunkäynnin kannalta merkityksellisistä asioista. Julkaisussa NMI-bulletin 23, 13-31. Viitattu 25.09.2019. <https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2015/09/Kytt%C3%A4l%C3%A4.pdf>

Koppanen, H. 2010. Vihkonen vapaaehtoisille monikulttuuriseen toimintaan. Suomen Punainen Risti. Viitattu 28.10.2019. <https://rednet.punainenristi.fi/system/files/page/Monenlaiset%20toimijat%202010.pdf>

Kostiainen, A. & Lumiaro, H. 2018. Osaamista vapaaehtoistyöstä. Opettajien opas vapaaehtoistoiminnan kurssille. Kansalaisareenan julkaisuja 1/2018. Viitattu 07.11.2019.

http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp-content/uploads/2019/01/Opettajien-opas_FINAL_netiversio_20092018.pdf

Leinonen, R. 2018. Sisällönanalyysi. Viitattu 09.10.2019.

<https://www.spoken.fi/sisallönanalyysi/>

Läksyhelpit. 2018. Viitattu 27.07.2019. <https://rednet.punainenristi.fi/node/6846>

Läksyhelppi-toiminta. 2018. Viitattu 24.09.2019. <https://rednet.punainenristi.fi/node/23940>

Matikainen, J., Marisel, S.G. & Åberg, L-K. 2009. Kotoutumisen tukena. Vapaaehtoisen opas. Suomen Punainen Risti.

<https://rednet.punainenristi.fi/sites/rednet.mearra.com/files/tiedostolataukset/kotoutumis-en%20tukena%20-%20vapaaehtoisen%20opas%20%28toimintamalleja%20osastoille%29.pdf>

Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 25.9.2019.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161285/OKM_1_2019_Maahanmuuttajien%20koulutuspolut.pdf

Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu. 2019. Kotouttaminen.fi. Viitattu 24.10.2019.

<https://kotouttaminen.fi/maahanmuutto-kasvaa-ja-monipuolistuu>

Monikulttuurinen kodin ja koulun yhteistyö. 2010. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 26.09.2019.

https://peda.net/p/sanna.kekkonen%40hivensalmi.fi/ma/tmk/mkjky:file/download/5a3dcff684d2bf26b986c2b8e42e400ea66991f0/130188_monikulttuurinen_kodin_ja_koulun_yhteistyö_2010_-esite_oph.pdf

Mäkelä, M-L., Kalalahti, M. & Varjo, J. 2017. Monikulttuurinen suomalainen peruskoulu? Monikulttuurisuus peruskoulun opetussuunnitelmissa 1990-2010 luvuilla. Viitattu 24.9.2019.

<https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/download/68763/30383/>

Nuorten syrjäytyminen. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 24.09.2019.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2015. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 25.09.2019.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetukseen_valmistavan_opetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf

Rautiainen, M. & Eis, E. 2012. Ohjaajan opas. Suomen Punainen Risti. Viitattu 14.09.2019.
https://rednet.punainenristi.fi/sites/rednet.mearra.com/files/tiedostolataukset/LaksyHelppi-OhjaajanOpas_SU_2012_Nettiversio.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Triangulaatio. KvaliMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 09.10.2019. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_4.html

Söderman, J. 2018. Aidon kulttuurien välisen kohtaamisen ja kuulumisen rakentuminen SPR:n Läksyhelyissä. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Viitattu 10.11.2019.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/236299/Progradu_uusin.pdf?sequence=2&isAllowed=y

THL. 2019. Koulutus ja kielitaito. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Viitattu 28.10.2019. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/koulutus-ja-kielitaito>

Tilastokeskus. 2019. Ulkomaan kansalaiset. Viitattu 24.10.2019.
<https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html>

Tutkimusprosessi. 2009. KvantiMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 09.10.2019.
<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/tutkimus/prosessi.html>

Vapaaehtoistoiminnan etiikka. 2014. Etenen kannanotto. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 08.11.2019.
<https://etene.fi/documents/1429646/1556041/Kannanotto+vapaaehtoistoiminnan+etiikasta.pdf/699021f0-dbca-4a81-8fc9-2f91ce31221f/Kannanotto+vapaaehtoistoiminnan+etiikasta.pdf.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Koen, että LäksyHelppi tukee lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään	25
Kuvio 2: Koen, että LäksyHelppi kannustaa lapsia ja/tai nuoria koulunkäyntiin	27
Kuvio 3: Koen, että LäksyHelppi ehkäisee syrjäytymistä	27
Kuvio 4: Koen, että LäksyHelppi tukee maahanmuuttajataustaisen lapsen ja/tai nuoren kotoutumista Suomeen	28
Kuvio 5: Koen LäksyHelpin tärkeäksi maahanmuuttajataustaisille lapsille ja/tai nuorille	30
Kuvio 6: Koen, että LäksyHelppi on vastannut odotuksiani.....	32
Kuvio 7: Ohjaajana toimiminen on minulle mieluista	34

Liitteet

Liite 1: Saatekirje	53
Liite 2: Kyselylomake	53

Liite 1: Saatekirje

Hei,

Olen sosionomi-opiskelija Hyvinkään Laureasta ja teen opinnäytetyötä Suomen Punaisen Ristille. Tarkoituksena on kuulla vapaaehtoisten ajatuksia LäksyHelpin toiminnasta.

Ohessa kysely, johon vastaaminen vie aikaa noin viidestä kymmeneen minuuttia. Antamiasi vastauksia käsitellään luottamuksellisesti. Vastaukset käsitellään täysin anonyymisti eikä niitä yhdistetä vastaajaan missään yhteydessä.

Vastausaikaa on 7.10.2019 saakka. Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille jo etukäteen ja mukavaa syksyn jatkoa!

Ystävällisin terveisin,
Pia Kalliokoski

Liite 2: Kyselylomake

LäksyHelppi

Kokemuksia vapaaehtoistyöstä LäksyHelpissä (1/4)

Vastaa alla oleviin avoimiin kysymyksiin omin sanoin.

Asteikkokysymyksissä valitse numeroiden 1 - 5 väliltä parhaiten kokemustasi kuvaava vaihtoehto (1 = täysin eri mieltä; 2 = hieman eri mieltä; 3 = en osaa sanoa; 4 = jokseenkin samaa mieltä; 5 = täysin samaa mieltä).

1. Koen, että LäksyHelppi on vastannut odotuksiani *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

2. Miksi lähdit mukaan LäksyHelppiin? *

3. Mitä vapaaehtoistyö sinulle merkitsee? *

Kokemuksia LäksyHelppi -ohjaajana toimimisesta (2/4)

Vastaa alla oleviin avoimiin kysymyksiin omin sanoin.

Asteikkokysymyksissä valitse numeroiden 1 - 5 väliltä parhaiten kokemustasi kuvaava vaihtoehto (1 = täysin eri mieltä; 2 = hieman eri mieltä; 3 = en osaa sanoa; 4 = jokseenkin samaa mieltä; 5 = täysin samaa mieltä).

4. Ohjaajana toimiminen on minulle mieluista *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

5. Millaisia onnistumisia ja positiivisia kokemuksia olet kokenut LäksyHelppi -ohjaajana? *

6. Millaisia haasteita olet kokenut LäksyHelppi - ohjaajana? *

7. Koetko tarvitsevasi tukea LäksyHelppi - ohjaajana toimimiseen? Jos kyllä, niin millaista? *

Kokemuksia LäksyHelppi -toiminnan kotouttavasta vaikutuksesta (3/4)

Valitse numeroiden 1 - 5 väliltä parhaiten kokemustasi kuvaava vaihtoehto (1 = täysin eri mieltä; 2 = hieman eri mieltä; 3 = en osaa sanoa; 4 = jokseenkin samaa mieltä; 5 = täysin samaa mieltä).

Avoimiin kysymyksiin voit halutessasi kirjoittaa kokemuksestasi tarkemmin omin sanoin.

8. Koen, että LäksyHelppi tukee lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

9. Miten koet, että LäksyHelppi tukee lapsia ja/tai nuoria heidän koulunkäynnissään?

10. Koen, että LäksyHelppi kannustaa lapsia ja/tai nuoria koulunkäyntiin *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

11. Miten koet LäksyHelppin kannustavan lapsia ja/tai nuoria koulunkäynnissä?

12. Koen, että LäksyHelppi ehkäisee syrjäytymistä *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

13. Mitkä ovat syrjäytymistä ehkäiseviä tekijöitä LäksyHelpissä?

14. Koen, että LäksyHelppi tukee maahanmuuttajataustaisen lapsen ja/tai nuoren kotoutumista Suomeen *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

15. Miten LäksyHelppi tukee kotoutumista?

16. Koen LäksyHelppin tärkeäksi maahanmuuttajataustaisille lapsille ja/tai nuorille *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

17. Miten koet, että LäksyHelppi muutoin tukee lasta ja/tai nuorta?

Kehittämisehdotukset (4/4)

18. Kerro, miten LäksyHelppiä tulisi mielestäsi kehittää
